

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
ORTAÖĞRETİM SOSYAL ALANLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM TARİH DERS KİTAPLARI İÇERİKLERİNİN
YETERLİLİĞİ (ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ)

TARIK MİNTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. AYHAN ÖZTÜRK

SİVAS-2015

**ORTAÖĞRETİM TARİH DERS KİTAPLARI İÇERİKLERİNİN
YETERLİLİĞİ (ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ)**

Tarık MİNTAŞ

Cumhuriyet Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Ortaöğretim Sosyal Alanlar
Eğitimi Ana Bilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ Olarak Hazırlanmıştır.

Tez Danışmanı

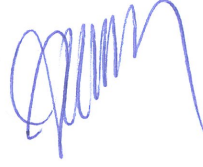
Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK

Sivas
Ağustos 2015

KABUL VE ONAY

Tarık MİNTAŞ'ın hazırlamış olduğu “Ortaöğretim Tarih Ders Kitapları İçeriklerinin Yeterliliği (Öğretmen Görüşleri)” başlıklı bu çalışma, 12.08.2015 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından, “Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı”nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

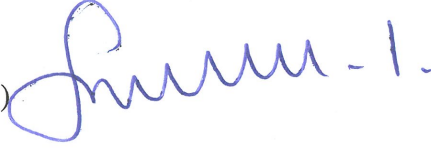
Prof. Dr.Ayhan ÖZTÜRK (Jüri Başkanı,Danışman)

Doç.Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU(Üye)

Yrd.Doç.Dr. Ömer Faruk SÖNMEZ (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../

Prof.Dr.Zafer CİRHİNLİOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK SÖZÜ

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez Yazım Kılavuzu (Yönerge)'nda belirtilen kurallara uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere, bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu ve atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Bütün bilgilerin doğru ve tam olduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Tezin herhangi bir bölümünü, Cumhuriyet Üniversitesi veya bir başka üniversitede, bir başka tez çalışması olarak sunmadığımı; beyan ederim.

Tarih

12.08.2015

İmza

Tarık MİNTAŞ

ÖZET

MİNİTAŞ Tarık, Ortaöğretim Tarih Ders Kitapları İçeriklerinin Yeterliliği (Öğretmen Görüşleri), Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2015.

Bu çalışma 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarının içeriklerinin yeterli olup olmadığını kendisine konu edinmiştir. Bu amaçtan hareket ile 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarının içeriklerine yönelik olarak, tarih öğretmenleri üzerine bir çalışma yapılmıştır.

Kayseri Melikgazi İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim okullarının 9. ve 10. sınıf tarih öğretmenlerine, kitap içeriği, tarih ders kitabı konuları üzerinden anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasının soruları, konular ve kitap hakkında sonuçlara varmaya yöneliktir.

Elde ettiğimiz anket verileri analiz edilerek sonuçlara varılmıştır. Nicel bir araştırma yöntemi ile gerçekleştirilen bu çalışma genel bir kanı elde etmemize olanak sağlamıştır.

Anahtar Sözcükler: Tarih Eğitimi, Tarih, Eğitim.

ABSTRACT

MİNTAŞ Tarık, Sufficiency of History Textbook Content of Secondary School (Teachers' Views), Master Thesis, Sivas, 2015.

This study has made subject itself that whether enough of the contents of the 9th and 10th grade history textbook. For this purpose, a study was conducted by history teachers about content of 9th and 10th grade history textbook.

A questionnaire study was made out about book content and history textbook topics with teachers of 9th and 10th grade history who work in Directorate of National Education Melikgazi District in Kayseri. It is aimed to reach conclusions about the book by questions of this survey.

Our study results were obtained by analyzing survey data. This study, which was carried out using a quantitative research method, has enabled us to get an overall impression.

Key Words: History Education, History, Education.

ÖNSÖZ

Milli Eğitimde okutulan 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarının, tarih öğretimi açısından yeterli olup olmadığı problemi ile karşı karşıya kalmaktayız. Milli Eğitim Bakanlığı, 2007 yılı program düzenleme çalışmaları ile tarih eğitiminde kapsamlı bir değişim hareketi başlatmıştır. Bu kapsamda ilk değişiklik 9. ve 10. sınıf düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu durum bizi bu çalışmayı yapmaya sevk etmiştir.

Bu program değişiminin eğitime olumlu katkılar sağladığı, bununla birlikte bazı sorunları da barındırabileceği düşünülebilir. Öncelikle, geniş bir dönemi kapsamaması ve programın içerik açısından yoğun olmasının uygulamada sorun oluşturabileceği söylenebilir. Buna ek olarak, bu derece geniş bir dönemi içine alan programda “hangi konulara ne derece ağırlık verildiği” de önem taşımaktadır. Bu konularda muhtemel sorunların tespit edilmesi gerekmektedir.

Yaptığımız çalışma öğretmenlere yönelik bir anket çalışması şeklinde olmuştur. Bu anket çalışmasının verilerini analiz edip, bazı sonuçlara vardık. Yüksek lisans eğitimim boyunca öncelikli olarak beni bu çalışmaya yönlendiren, araştırmanın şekillenmesinde ve her aşamasında önemli rolü olan ve emeğini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Ayhan ÖZTÜRK’ e sonsuz teşekkür ediyorum.

Çalışmalarım sırasında sürekli bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım hocam Doç. Dr. Fatih Mehmet DERVİŞOĞLU’ na şükranlarımı sunarım. Yine bu süreçte görüş ve önerilerinden yararlandığım Doç. Dr. Muhittin KAPANŞAHİN, Yard. Doç. Dr. İhsan ÇETİN ve Dr. Fatih TANRIKULU’ na da teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca anket çalışmam boyunca Kayseri Melikgazi İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü’ ne bağlı ortaöğretim okullarındaki bütün okul idarecileri ve tarih öğretmenlerine ilgileri için sonsuz teşekkürler.

Tarık MİNİTAŞ

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY

ETİK SÖZÜ.....İ

ÖZET İİ

ABSTRACT..... İİİ

ÖNSÖZ İV

İÇİNDEKİLER V

TABLolar LİSTESİ viii

BÖLÜM I..... 1

GİRİŞ..... 1

1.1. Araştırmanın Konusu..... 1

1.3. Araştırmanın Amacı..... 2

1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi 2

1.5. Araştırmanın Önemi 2

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları 3

1.7. Araştırmanın Varsayımları..... 3

1.8. Tanımlar 4

BÖLÜM II	5
KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	5
2.1. Tarihin Kavramı ve Tarih Yaklaşımları	5
2.1.1. Tarih Kavramı.....	5
2.1.2. Tarih Anlayışları	6
2.2. Tarih Yazımının ve Tarih Öğretiminin Geçmişi	9
2.2.1. Dünyada Tarih Yazımının Geçmişi	9
2.2.2. Türkiye’de Tarih Yazımı ve Tarih Öğretiminin Geçmişi	11
2.3. Tarihe Yeni Bakış ve Çağdaş Tarih Eğitimi	13
2.3.1. XX. Yüzyılda Tarihe Yeni Bakış Açısı: Barışçı Tarih.....	13
2.3.2. Çağdaş Tarih Eğitiminin Amaçları	16
2.3.3. Çağdaş Tarih Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler	19
2.4. 9. Sınıf Tarih Ders Kitabı ve İçeriği	24
2.5. 10. Sınıf Tarih Ders Kitabı ve İçeriği	25
2.6. Yapılan Çalışmalar	26
2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	26
2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	28
BÖLÜM III	30
YÖNTEM	30
3.1. Materyal ve Metot	30
3.1.1. Betimsel Yöntem.....	30
3.1.2. Anket Tekniği	30
3.1.3. Araştırmanın Yöntemi	30
3.2. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri	31
3.3. Veri Toplama Araçları	31

3.4. Araştırmada Kullanılan Anket	32
3.5. Evren ve Örneklem.....	34
BÖLÜM IV	39
BULGULAR VE YORUM.....	39
BÖLÜM V	72
SONUÇ, TARTIşMA VE ÖNERİLER.....	72
KAYNAKÇA	76
EKLER	84
Ek 1. Anket Çalışması Yapılması Planlanan Okullar Listesi	84
Ek 2. İzin Belgesi	86
Ek 3. Anket Örneği.....	87
ÖZGEÇMİş.....	89

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 9. ve 10. Sınıf Tarih Ders Kitapları Öğretmen Anketi	32
Tablo 2: Evren ve Örneklem Kapsamındaki Okulların Öğretmen Sayıları.....	35
Tablo 3: Okul Tiplerine Göre Öğretmen Dağılımı.....	37
Tablo 4: Uygulanan Anket Maddelerinin Cevaplanma Oranı	39
Tablo 5: Bütün Öğretmenlerin Cevaplarına Göre Elde Edilen Veriler ve Okul Tipine Göre Değişim Medyanı (Ortanca).....	41
Tablo 6: 1 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	42
Tablo 7: 2 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan Uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	43
Tablo 8: 3 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	44
Tablo 9: 4 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	45
Tablo 10: 5 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezberle yönelmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	46

Tablo 11: 6 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında, yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	47
Tablo 12: 7 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	48
Tablo 13: 8 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	49
Tablo 14: 9 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	50
Tablo 15: 10 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	51
Tablo 16: 11 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	52
Tablo 17: 12 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	53
Tablo 18: 13 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	54
Tablo 19: 14 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	55
Tablo 20: 15 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, yer alan görseller, metinler ile uyumludur). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	56

Tablo 21: 16 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	57
Tablo 22: 17 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	58
Tablo 23: 18 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	59
Tablo 24: 19 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	60
Tablo 25: 20 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, İstanbul'un Fethi ile Yeni Çağ'ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	61
Tablo 26: 21 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki "Dünya Gücü" güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	62
Tablo 27: 22 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	63
Tablo 28: 23 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	64
Tablo 29: 24 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk ıslahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	65

Tablo 30: 25 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	66
Tablo 31: 26 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin yıkımına sebep olan 1.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	67
Tablo 32: 27 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, II. Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu.....	68
Tablo 33: 28 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	69
Tablo 34: 29 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	70
Tablo 35: 30 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu	71

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Bu çalışmanın konusunu, Milli Eğitimde okutulan 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarının, tarih öğretimi açısından yeterli olup olmadığı oluşturmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı, 2007 yılı program düzenleme çalışmaları ile tarih eğitiminde kapsamlı bir değişim hareketi başlatmıştır. Bu kapsamda ilk değişiklik 9. ve 10. sınıf düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu program değişiminin eğitime olumlu katkılar sağladığı, bununla birlikte bazı sorunları da barındırabileceği düşünülebilir. Öncelikle, geniş bir dönemi kapsamaması ve programın içerik açısından yoğun olmasının uygulamada sorun oluşturabileceği söylenebilir. Buna ek olarak, bu derece geniş bir dönemi içine alan programda “hangi konulara ne derece ağırlık verildiği” de önem taşımaktadır. Bu konularda muhtemel sorunların tespit edilmesi gerekmektedir.

1.2. Problem Durumu

Müfredat programının uygulama alanındaki somut göstergelerinden birisi ders kitabıdır. Ders kitabının niteliği, müfredat programındaki kazanımları edindirme düzeyiyle bağlantılıdır. Beceri ve değer kazandırma amaçlı, yapılandırmacı ve aktif öğrenme ilkelerine göre bir eğitimi öngören 2007 programının hedef çeşitliliği ve kapsam genişliği düşünüldüğünde, ders kitabının önemi daha da artmaktadır. Program hedeflerinin gerçekleştirilmesindeki yeterlilik düzeyinin tespiti için, ders kitabının farklı açılardan değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu durumda, hem müfredat programı, hem de ders kitabı ile ilgili muhtemel sorunların ve muhtemel çözüm yollarının tespit edilebilmesinin gerektiği sonucuna varılmaktadır.

Konumuzu oluşturan ana materyalimiz, 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarıdır. Bu amaçla, Tarih öğretmenlerine soracağımız anket sorularının kaynağı bu kitaplar olmuştur. Çalışmamız boyunca bu sınır ve kapsamı aşmadık.

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ortaöğretim 9. ve 10. sınıf tarih dersi müfredat programı ve 9. ve 10. sınıf tarih ders kitabının yeterliliği hakkında öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Bu görüşler ders kitaplarının yeterli olup olmadıkları ile ilgilidir.

Yukarıda belirttiğimiz ana amacımız dışında, Türkiye'deki tarih eğitimi açıklamaya çalıştık. Ayrıca Türkiye'deki tarih eğitiminin eksiklerini göstermek amaçlarımız arasındadır.

Bu amaçla Kayseri İli Melikgazi İlçesinde bulunan 37 ortaöğretim okulunda görev yapan 78 tarih öğretmenine yönelik anket çalışması gerçekleştirdik.

1.4. Araştırmanın Problem Cümlesi

Çalışmamızda, şu probleme cevap aranmıştır: Öğretmenlerin 9. ve 10. sınıf tarih ders kitabı ve müfredat programı hakkındaki görüşleri nedir?

1.4.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Ders kitabında ünite ve konu tasarımları ile kitaptaki diğer öğelerin diziminin sistematığı açısından sorunlar var mıdır?
2. Müfredat programının kapsayıcılığı ile ders kitabının kapsayıcılığı ve içeriği konusunda sorunlar mevcut mudur?
3. Ders kitabı öğrenciyi aktifleştirerek araştırmaya yöneltecek bir nitelikte midir?
4. Ders kitabı farklı lise türleri değerlendirilerek öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun olarak hazırlanmış mıdır?
5. Estetik ve görsel açıdan ders kitabında sorunlar mevcut mudur?
6. Ders kitabında yer alan üniteler, tarih eğitimi için yeterli midir?

1.5. Araştırmanın Önemi

Tarih öğretiminin öncelikli amaçlarından biri bireyde aidiyet bilinci ve değer yaratmaktır. Bu amaca ulaşmak için tarih öğretimi belli bir program dâhilinde yapılır. Uygulanacak programın eğitim faaliyetlerindeki somut göstergesi ders kitabıdır. O halde uygulanan müfredat programlarının işlevselliği ile okutulan ders kitaplarının

niteliği arasında paralellik olduğu savunulabilir. Eğitim ğretim ortamında bu ikisinin yansımalarının bilinmesi ğretmen ve öğrenciden gelecek olan geri dğnğte bağlıdır. ğzellikle Kayseri gibi sosyo-kğltğrel yapısı ve eğitim niteliği itibarıyla Tğrkiye'nin geneline gğre ğzel yapı arz eden bğlgelerde geri dğnğt almak daha ğnemli hale gelmektedir. ğalışmamız, temelde bu amaca dğnğk mevcut durum tespiti yapmayı ve gelecekteki muhtemel program değişiklikleri ile ders kitabı hazırlama ğalışmalarına ışık tutmayı amaçlamaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma;

- 2014-2015 Eğitim ğretim yılı ile,
- Kayseri İli Melikgazi İlçesi Milli Eğitim Mđdđrlđđđ'ne bağlı ortađđretim okulları ile,
- 9. ve 10. sınıf tarih ders kitabı ile,
- 9. ve 10. sınıf tarih öğretmenleri ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Varsayımları

- Kullanılan ğlme araçları bu konuyu ğlmeye yeterlidir.
- Veri toplama araç ve yğntemleri araştırmanın amacına uygun bilgileri toplayabilecek geçerlilik ve gğvenilirliğe sahiptir.
- ğrnekleme giren öğretmenler, evrende yer alan tarih öğretmenlerini temsil etme yeterliliğine sahiptir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin anket maddelerini yanıtlarken içten ve objektif davrandıkları varsayılmıştır.

1.8. Tanımlar

Ders Kitabı: Ders konularına ait bilgileri sıralı ve doğru biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlar olarak tanımlanmaktadır (Küçük Ahmet, 2003:18; Kirez, 2008:31).

Eğitim Programı: Milli eğitimin ve okulun amaçlarını etkinlikle gerçekleştirmek üzere düzenlenen içerik ve etkinliklerin uygun yöntem ve tekniklerle geliştirilmesine yönelik koordine çabaların tümüdür (Varış, 1996:17; Karakuş, 2006:16).

Tarih: Geçmişte yaşanmış olan ve bu geçmişi inceleyen disiplindir (Şimşek ve Pamuk, 2011:21).

Tarih Öğretimi: Bireyleri kendi ulusal değerleri yanında barış, demokrasi, insan haklarına saygı ve hoşgörü gibi evrensel değerlere sahip bir biçimde eğiterek müfredat programı dâhilinde verilen tarih eğitimidir (ODTÜ 2000:4; Bozoğlu, 2008:10).

Tarih Öğretmeni: Formel eğitim kurumları aracılığıyla tarih biliminin ortaya koymuş olduğu bilgi, tutum ve becerileri öğrencide davranış haline getirmeyi hedefleyen kişidir (Demircioğlu, 2010: 10).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Tarihin Kavramı ve Tarih Yaklaşımları

2.1.1. Tarih Kavramı

Sosyal bilimlerde bir kelimenin tanımıyla ilgili çoğu zaman farklı görüşler bulunmaktadır. Bu durum, insan-toplum-çevre üçlüsünün karmaşık ilişkilerini inceleyen sosyal bilimlerin yapısal özelliği ile ilgilidir. Çoğu zaman doğa bilimlerini modelleme eğiliminde olan sosyal bilimler (Çam, 2011:19) doğal bilimlerde bulunan “aynı şartların aynı sonuçları doğurması şeklindeki tekrarlardan genel ilkelere ulaşma” yöntemiyle bilgi elde etme metodolojisine sahip değildir. Çünkü konusu insan davranışları olan disiplinlerin, insan tercihlerinin en genel ilkeyi dahi ihlal edebileceğini hesaba katması gerekir. Sosyal bilimlerin bir alt disiplini olan tarih için bu durum daha da belirgindir. Çünkü sosyal bilimler içerisinde diğer bilimlerle ilişkileri, metot, yöntem ve içerik ile objektiflik özellikleri bakımından en tartışmalı alan tarihtir. Bu nedenlerden dolayı da tarih, bilim olup olmadığına kadar uzanan tartışmaların odağındadır (Carr, 2002: 65-98; Güllü, 2011:404). Böyle tartışmalı olan tarih kavramının tanımı da çeşitlidir. Tarihin varlığını felsefeye bağlayan Collingwood, tarihi “derece derece artan olgusal bir deneyim” olarak tanımlar (Aysevener, 2001: 34; Akınoğlu ve Diriöz, 2007: 3). Toynbee ise “tarih deyince genellikle insan neslinin topyekûn bütün tecrübeleri aklımıza gelmelidir” diyerek tarihi, geçmişe ait tecrübeler olarak nitelemektedir (Toynbee, 1962; Akınoğlu ve Diriöz, 2007: 3-4). Carr’a göre tarih, “tarihçi ile olgular arasında kesintisiz bir karşılıklı etkileşim süreci, bugün ile geçmiş arasında bitmez bir diyalogdur” (Carr, 1991:37; Bozoğlu, 2008:12). Ariel ve Will Durant, tarihi “geçmişte olan hadiseler hakkındaki belgelerin verileri” olarak tanımlamaktadır (Işık, 2008a:390). Tosh, tarihi, “geçmiş ve geçmişin bilimsel bir yöntemle yeniden yaratılması” olarak tanımlamaktadır (Tosh, 1997; Demircioğlu, 2006b:154). Özbaran da tarihi, “geçmişle uğraşan kişilerin kanıtlara ve belgelere dayanarak kurmaya ve şekillendirmeye çalıştıkları geçmiş imgesi” diye tanımlamıştır (Özbaran, 2005:10; Berk, 2008:14). Yukarıya alıntılanan

tarihle ilgili birkaç tanımdan da hareketle ortak bir tarih tanımı oluşmadığını, her tarih tanımının tarihin bir yönünü gösterdiğini söyleyebiliriz. Bu durumda, birçok tarihçinin kullandığı tanımlardan hareketle, yetersiz de olsa, bir tanım yapmanın veya nispi yeterliliğe sahip bir tanıma merkeze alarak ondan hareket etmenin doğru bir tercih olacağı söylenebilir. Sözlük anlamı “Bir nesnenin zamanını belirlemek” olan “tarih” kelimesi sosyal bilimlerde kullanılan bir deyim olarak ele alındığı zaman, tarih kavramının bugün iki olguyu ifade ettiği savunulabilir (Yücel ve Yediyıldız, 1990: 27; Şıvgın, 2009: 35-36).

1. Bir toplumun, bir sosyal grubun bir milletin veya bütün insanlığın zaman içinde yaşadığı gerçeklik,
2. Bir toplum veya bütün insanlık tarafından yaşanan bu gerçeklik üzerine yapılan ilmi araştırma ve bu araştırmalar sonucunda ortaya konulan bilgiler bütünlüğü.

Böylece günümüzde farklı tanımları yapılan *tarih* kavramı, “gerçeklik” ve “yitik gerçekliğin bilgisinin arayışı” olarak, birbiriyle bağlantılı iki temel tanıma oturtulmuş olmaktadır.

2.1.2. Tarih Anlayışları

Tarihsel süreç içinde toplumsal yaşam, bilgi felsefesindeki değişim ve insan düşüncesinde bulunan gerçeklik algısındaki değişime paralel olarak “geçmiş olarak tarih”e yaklaşımın çeşitli evrelerden geçtiği söylenebilir. Tarih yazımını “Modern Öncesi Dönem”, “Modern Dönem” ve “Postmodern Dönem” olarak ele almak mümkündür (Şimşek ve Pamuk, 2011:21-22).

Modern öncesi dönem tarih anlayışı:

Bu dönemin temel niteliği tarihsel metinlerin hikayeci, didaktik özellikler taşımasıdır (Şimşek ve Pamuk, 2011:22). Modern öncesi dönemdeki tarih anlayışında tarih bir örnekler koleksiyonu olarak yazılmaktadır. Böylece, tarih verdiği örneklerle insanın kendi deneyiminin dışındaki deneyimleri de tanımasına olanak veren bir yaşam öğretmenidir (Tekeli, 2007:84). Modern öncesi dönemde tarihsel anlayış, zamansal açıdan döngüsel olarak tanımlanabilir (Şimşek ve Pamuk, 2011:22). Bu anlayışta,

olayların zaman içindeki sırasına özel bir önem verilmemektedir. Önemli olan deneyimlerin zenginliği ve çeşitliliğidir. Buna göre, geçmiş, şimdi ve gelecek arasında bir fark yoktur (Tekeli, 2007:84). Yani tarih rastlantısal olarak belli formlara göre tekrar eden bir süreçtir (Şimşek ve Pamuk, 2011:22).

Büyük ölçüde dinin etkisinde olan modern öncesi tarih anlayışı döneminde, genel çizginin dışında olan iki kişiyi belirtmek gerekir. Birinci döngüsel tarih anlayışını, “Tanrının ilk insanı yaratmasından kıyamete kadar sürecek bir süreç” olarak niteleyip çizgisel tarih anlayışına çeken Hıristiyan din adamı Augustinus’tur (Şimşek ve Pamuk, 2011:22). İkincisi ise kendinden önceki rastlantısal yapının yerine “devletlerin tarihinin bir insanın yaşamındaki çocukluk, gençlik olgunluk ve yaşlılık gibi ardışık dönemlerden geçtiğini” belirterek tarihi olayların anlamlılığında öncelik sonralık boyutunun önemini ortaya koyan İbn-i Haldun’dur (Tekeli, 2007:84).

Modern tarih anlayışı:

Aydınlanma dönemiyle beraber ortaya çıktığı kabul edilen modern tarih anlayışının en önemli farkı, Tanrısal tarih yerine insan merkezli bir tarih anlayışı getirmesidir (Şimşek ve Pamuk, 2011:23). Böylece dünyanın sonu (kıyamet) ile ilgili kehanetten kurtulan tarih, gelecekle ilgili insan iradesinin etkisine de açık duruma gelmiş olmaktadır (Tekeli, 2007:85).

Pozitivizm anlayışının doğal bilimlerdeki başarısını sosyal bilimlere de yansıtıp kesin bilgiye ulaşma arayışı sosyal bilimlerin genelinde Comte ile belirginleşirken, sosyal bilimlerin alt disiplini olarak da tarih alanında Ranke ile ön plana çıkmıştır (Şimşek ve Pamuk, 2011:23). Ranke’nin ortaya koymaya çalıştığı bilimsel, pozitivist tarih anlayışında amaç ders vermek değil; tarihsel kanıtlara dayanarak nesnel tarihsel gerçekliğe ulaşmaktır (Fırat, 2006:11). Böylece, geçmiş, geleceğin ideal insanını yetiştirmek için tekrarlanan ibretlik vakalar deneyimi olmaktan sıyrılarak, sadece olup bitenleri anlatan (Tekeli, 2007:85) metodoloji sahibi bir bilim olmaya doğru yol almaktaydı.

Bu tarihçilik anlayışının ulaştığı önemli yargılardan biri de “tarihçinin işini mekanik olarak yapıp gerçekliği ortaya çıkardığında, bu gerçekliklerden hareketle doğal bilimlerde olduğu gibi genel yasalara ulaşılacağı, dolayısıyla geleceğin öngörülebileceği” savıydı (Fırat, 2006:11). Bu tarihçilik anlayışı, kehanetlerle belirlenmeyen, açık, siyasal hesaplar ve insancıl kaygılarla planlanabilen bir yapıdaydı (Tekeli, 2007:85).

Postmodern tarih anlayışı:

Arnold Toynbee, *Bir Tarih İncelemesi* adlı eserinde “modern dönemin I. Dünya Savaşı'yla sona erdiğini, bundan sonraki dönemin postmodern dönem olduğunu” ileri sürerek ilk kez postmodern terimini kullanmıştır. 1950'lerde modernizmdeki hemen tüm olgulara bir tepki olarak ortaya çıkıp mimarlık, sanat, politika, eğitim, toplum gibi çok farklı alanlarda kendinden iyice söz ettirmeye başlayan postmodernizm 1980'lerin başlarında yaygın olarak kullanılan bir kavram olmuştur (Wikipedia/Postmodernizm mad.).

Postmodernizmdeki *post* eki *sonra* anlamına gelmekle birlikte “modernizmden devam eden, ondan kaynaklanan ve onun sorunsallaştırılması ve aşılmaya çalışılması” anlamlarına gelir. Postmodernizm, söylemlerinde görülen aşırılıklara rağmen bir çağın kapanıp başka bir çağın açılması anlamında bir kopuşu ifade etmez. Burada modernizmle paradoksal bir ilişki söz konusudur. Modernizmin kendi içinde varılan sınırların sonrası, o sınırlardan itibaren geriye dönük bir kökten sorunsallaştırma girişimi ve yeniden değerlendirme çabası olarak belirtilebilir (Wikipedia/Postmodernizm mad.).

Postmodern tarih anlayışı, modern tarih anlayışında hakim olan “tarihi kanıttan hareketle nesnel gerçekliğe ulaşma” düşüncesini yeniden değerlendirmeye tabi tutarak tarih yazımında tarihçinin rolünü vurgulamıştır. Carr'ın “Tarih, tarihçinin belgeleri yorumlayarak o dönemin tasarımı –kurgusunu- ortaya çıkarmasıdır. Tarih yoktur. Tarihçi vardır” (Carr, 1996; Şimşek ve Pamuk, 2011:25) şeklindeki açıklaması postmodern tarih anlayışında tarihçinin rolünü vurgulamaktaydı. Postmodernist anlayış, tarihçinin tarih yazımındaki rolüne ek olarak, tarihsel belgelerin objektiflik durumunu

ve tarihin bir üst anlatı olarak siyasi merkezde yazılması gibi farklı açılardan modern tarih yazımını eleştirmiştir (Şimşek ve Pamuk, 2011:25). Günümüzde hala devam eden bu süreçle, tarihe bakış açısının zenginleştiği, böylece tarihsel olgulara farklı açılardan yaklaşma imkânı ortaya çıktığı söylenebilir.

2.2. Tarih Yazımının ve Tarih Öğretiminin Geçmişi

2.2.1. Dünyada Tarih Yazımının Geçmişi

Batı tarihçiliği geleneği, Herodotos (İ.Ö. 4. yüzyıl) ve Thukydides (İ.Ö.4. yüzyıl) ile eski Yunan'a; Livius, Tacitus ve Plutarkhos (İ.S.50-120) ile de Roma İmparatorluğu'na uzanır. Her ne kadar daha önceleri Ön Asya denetim olaylarının kaydına, kralların listeleri gibi malzemelerin toplanmasına rastlanmışsa da tarihsel düşüncenin eski Yunan'da çıktığı gözlenmiştir (Özbaran, 2002; Merey, 2011:27). Başlangıçta mitoloji olarak ortaya çıkan, insanın geçmişini öyküleme gereksinimi, "*istoria*" sözcüğünü ilk kullanan kişi olan Herodot'la birlikte ilk kez bugünkü tarih anlayışımıza yakın bir anlam kazanmaya başladı. Böylece tarih, insan topluluklarının başından geçenleri kaydetme yoluyla edinilen bilgi, yani tanık olunan ve haber alınan şeylerin anlatılması (Özlem, 1994:17; Fırat, 2006:9) şeklinde anlam kazandı. Böylece Eski Yunan'dan itibaren "gerçekte yaşanmış olan", mitolojiden ayrılmaya başladı. Thukydides'le birlikte tarih yalnızca bir kaydetme ve aktarma işi olmaktan çıkıp geçmişte kalan insanî ve toplumsal olayları yorumlama, nedenlerini açıklama işi olarak da anlaşılmaya başlandı (Ibid:18; Fırat, 2006: 9).

Batı'da 16. yy. da, Hümanizm hareketinin etkisiyle kiliseye karşı duyulan güvensizlik, tarih anlayışının Antikçağ'a kaymasına neden olmuşsa da, Reformasyon hareketleriyle tarih, yeniden "Tanrının eseri" olarak görülmüştür. Ancak, 17. yy. dan itibaren giderek teolojiden bağımsızlaşmaya başlamıştır (Özlem, 1984: 43; Şimşek, 2012:3). Özellikle düşünceye rasyonel felsefenin hâkim olmasıyla kuşkuculuk ön plâna çıkmış, bu durum bir sonraki yüzyılda "Aydınlanmacı Düşünce" yi doğurmuştur (Şimşek, 2012:3).

Aydınlanma ile birlikte, yüksek sınıf sayılan (aristokrat) ailelerin çocuklarını yöneticiliğe hazırlamak, onların kültürlü birer insan olmalarını sağlamak için özel hocalar tarafından öğretilen tarih, 19. yy.dan itibaren toplumda sosyalizasyon sürecinin

bir aracı olarak ve ortak bir kimlik oluşturmak için normal eğitim dizgesi içinde okutulmaya başlanmıştır (Kocabaşoğlu, 2000:1; Şimşek, 2012:3).Tarih eğitimi 19. yüzyılda millet-devlet sisteminin ortaya çıkışı ve demokrasi hareketlerine paralel olarak, laik bir zemin üzerinde, okul ders programlarında hak ettiği yeri almaya başladı ve vatan terbiyesinin tamamlayıcı bir unsuru olarak kabul edildi (Merey, 2011:27). Bu dönemle birlikte daha amaçlı, daha dizgisel (kronolojik) ve daha pragmatik bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır (Şimşek, 2012:3-4).

19. yy. da, tarihin eskisinden daha ‘önemli’ olduğunun fark edilmesiyle birlikte, batıda, Herder, Ranke, Michelet, Crocé gibi ünlü tarihçiler, modern çalışmalara ilk örnekleri sunarak “historiografi” adı altında modern anlamda tarih yazıcılığını başlatmışlardır. Bu dönemde tarihsel olaylar arasında sıkı bir ardışıklık arama, toplumları üretim biçimlerine göre tasnif etme, toplumların gelişim çizgilerini belirleme çalışmaları tarihe daha fazla önem verilmesini sağlamıştır. Hatta tarih çalışmalarındaki bu yoğunluktan dolayı 19. yy. “tarih yüzyılı” olarak adlandırılmıştır (Şimşek, 2012:4).

Modern tarihçiliğin babası sayılan Alman tarihçi Leopold Von Ranke (İnalçık,2010:266) ile tarihçilik açısından yeni bir dönem başladı. Bu dönem Ranke tarzı tarihin doğal bilimlere modellediği, siyasi tarih ağırlıklı ve büyük ölçüde tek tip tarihçilik anlayışının olduğu bir dönemdir.

Tarih çalışmalarında amacın “gerçeği olduğu gibi ortaya çıkarmak olduğunu” savunan Ranke’ye göre tarihçi, belgeleri objektif olarak incelemekle tarihi gerçeğe ulaşabilir. Bu gerçekliğe ulaştıktan sonra “*aynı sebeplerin aynı sonuçları doğurduğu*” savından hareketle genel yasalara ulaşıldığında gelecek de öngörülebilir hale gelmiş olur. Ranke (1789-1886) belgenin, tarihin bıraktığı izin, kritik analizini esas tutuyor; “tarihçi kendini araştırdığı döneme götürebilmeli, olayları o zamanda yaşıyormuş gibi görüp (W. Dilthey) anlamaya çalışmalıdır” diyordu (İnalçık, 2010:266). Tüm felsefi tartışmalar bir kenara bırakılarak ve objektiflik amaçlanarak, katı bir yöntemle belgelerin tasnifi ve tenkidi ile sınırlı bir tarih anlayışı bu döneme egemen oldu (Fırat, 2006:12).

Metodolojik olarak nitelenebilecek bu tarih anlayışına ilk eleştiriler, XIX. yüzyılın sonunda Almanya’da Dilthey’den, İtalya’da Croce’den ve daha sonra İngiltere’de Collingwood’dan geldi. Tarihselci ya da idealist olarak tanımlanacak bu tarihçiler hem

amaç hem yöntem olarak öncüllerini eleştiriye tabi tuttular. Tarihin doğa bilimlerinden farklı bir bilim olduğunu vurgulayan bu tarihçilere göre, tarih doğa bilimlerinin yöntemini izleyerek, olgu toplamakla işe başlayıp tümevarım yoluyla yasalara ulaşamazdı. Çünkü doğası gereği bu yönteme uzaktır. Tarihte yasa bulmak ve bunları deneye tabi tutmak mümkün değildir. Tarihin ayırıcı özelliği, yasalar ve genellemelerden çok, fiili, tekil ve özel olgularla ilgilenmesini gerektirir (Fırat, 2006:13).

20. yy da Annales Okulu'nun tarihi olaylarda sosyal ve ekonomik etkenleri ön plana çıkaran anlayışı ile farklı tarihi yaklaşımlar filizlenmiştir. Iggers'a göre, 20. yüzyılın tarih düşüncesindeki en önemli değişim, 19. yüzyıl profesyonel tarih yazımının anlatıya dayalı, olay yönelimli niteliğinin, 20. yüzyılda sosyal bilim yönelimli tarihsel araştırma ve yazma biçimlerine doğru dönüşmesidir. Bu dönüşümle, 19. yüzyıldaki geleneksel tarih yazımının soyut genellemelere indirgenmeye karşı koyan bireylerin aracılığına ve kasıtlılık unsurlarına odaklanan yaklaşımından, toplumsal yapılara ve toplumsal değişim süreçlerine dikkat çeken bir anlayışa geçiliyordu (Sönmez, 2008:26).

2.2.2. Türkiye’de Tarih Yazımı ve Tarih Öğretiminin Geçmişi

Türkiye’de tarih yazımı ve tarih öğretimi konusunda Cumhuriyetin ilanı milat olarak alınıp bu alanda yapılan çalışmalar “Cumhuriyet Öncesi Dönem” ve Cumhuriyet Dönemi” şeklinde iki genel başlık altında incelenebilir. Cumhuriyet öncesi dönem geniş bir süreci kapsamakla birlikte, bu dönem çalışmalarının Osmanlılarda yoğunlaştığı söylenebilir. Osmanlı öncesi tarih yazımı ilgili olarak düşünülebilecek Dede Korkut’un kahramanlık hikâyeleri, Selçuklu döneminde farsça yazılan ve günümüze küçük artıkları ile sonradan tahrif edilmiş nüshaları kalan bazı çalışmalar mevcuttur. Doğrudan Türkçe tarih çalışmaları, Osmanlı döneminde kaleme alındığı için Türkler için tarihçiliğin de bu dönemde başladığı (Ünal, 2010:186) görüşü savunulmaktadır.

Cumhuriyet dönemi 1920’li yıllardan günümüze gelen uzun bir dönemi kapsamaktadır. Bu dönem, dünya savaşları ve demokrasi hareketleri başta olmak üzere önemli siyasal ve toplumsal değişimlerin yaşandığı, teknolojinin hayatın her alanını kuşatıp hızlı bir değişime zorladığı, bilgiye ve eğitime bakış açısının sürekli

güncellendiği bir dönemdir. Tüm bilgi alanlarında olduğu gibi tarih anlayışı ve tarih öğretimi de bu değişimden etkilenmiş ve çeşitli değişim aşamalarından geçmiştir.

Genel olarak bakıldığında, Türkiye Cumhuriyeti tarih eğitiminin de, gecikmelerle beraber, dünyadaki bu değişim sürecine yakın bir seyir izlediği söylenebilir. Ancak süreç daha yakın bir incelemeyle ele alındığında, ülkenin siyasi yapısındaki ideolojik tercihlerin, Türkiye’de tarih anlayışı ve tarih eğitimi üzerinde çok daha belirgin bir etkiye sahip olduğu, bu şekilde kısmi olarak Türkiye’ye özel bir sürecin olduğu görülmektedir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti tarih anlayışının değişim seyrini ülkenin ideolojik değişim süreciyle beraber alarak incelemek daha açıklayıcı bir yöntem gibi görünmektedir. Buna göre, genel olarak bakıldığında, Atatürk döneminde *milliyetçilik* dozunun yükseldiği, II. Dünya Savaşı ve sonrasındaki süreçte milliyetçilik düşüncesi devam etmekle beraber hümanizmaya doğru bir meyil olduğu, çok partili dönemde ise halkın muhafazakâr değerlerinin yönetimde etkili hale gelmesiyle beraber geleneksel değerlerin de gözetime çalışıldığı savunulabilir. Milli, evrensel ve geleneksel değerler arasında, dönemlere göre oranları farklı olacak şekilde bir sentez oluşturulmaya çalışıldığı, tarih eğitim programlarının da cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren bu değişime göre şekillenerek günümüze ulaştığı söylenebilir.

İdeolojik farklılaşmaya göre Cumhuriyet dönemi tarih anlayışları genel bir tasnifle dönemlere ayrılabilir. Çapa (2002:40), Cumhuriyetin ilk yıllarındaki tarih uygulamalarını 1930’lar öncesi ve sonrası diye ikiye ayrılabilceğini belirtir. Aslan (2012a:333) da Atatürk dönemi tarih anlayışının homojen bir yapıda olmadığını belirterek bu dönem tarih anlayışının “*Türk Tarih Tezi Öncesi Dönem ve Türk Tarih Tezi Sonrası Dönem* şeklinde ayrılabilceğini” belirtir. Bu iki döneme ek olarak, hümanizma hareketlerinden dolayı İnönü Dönemi üçüncü dönem olarak değerlendirilebilir. Nihayet, kendi içinde değişkenlik göstermekle beraber ortak özelliklerinin fazlalığından dolayı Demokrat Parti iktidarından sonraki süreci dördüncü dönem olarak adlandırmak mümkündür

Devletlerin siyasal yaşamı ile tarih anlayışları arasında genelde bir paralellik vardır. Toplum dizaynı yapan yönetici kesim, siyasi vizyonlarına ve ideolojik yaklaşımlarına paralel bir tarih anlayışını benimseyip destekler. Bu durumun Osmanlı Devleti için de geçerli olduğu savunulabilir. Osmanlı’nın devlet ve toplum yapısı incelendiğinde, siyasi ve sosyal yapı itibarıyla, uzun süren klasik dönemden sonra Tanzimat dönemi ve

Meşrutiyet dönemi şeklinde ardışık iki değişim döneminin daha yaşandığı genel kabul görmektedir. I. Meşrutiyet döneminin kısa olması ve hemen ardından istibdat dönemi yaşanmış olmasından dolayı “Meşrutiyet dönemi” kavramıyla daha çok II. Meşrutiyet döneminin kastedildiğini belirtmek gerekir.

2.3. Tarihe Yeni Bakış ve Çağdaş Tarih Eğitimi

2.3.1. XX. Yüzyılda Tarihe Yeni Bakış Açısı: Barışçı Tarih

Pingel, tarih kitaplarının bilgi aktarma yanında, bir toplumun siyasal ve toplumsal normlarını da belleklere kazımaya çalıştığını belirtir (Pingel, 2003; Yalavuz, 2006: 22). Pnigel’in tespitine en iyi dayanaklardan biri ulusçu tarih yaklaşımı olsa gerek. 19. ve 20. yy. boyunca tarih öğretiminin büyük ölçüde milli bilinç verme amacına dönük olarak yürütüldüğü söylenebilir.

Ulusçu tarihin modern dönemde, bireylere “*milli aidiyet*” bilincini verip iç bütünlüğü sağlama konusunda oldukça başarılı olduğu söylenebilir. Ancak iç bütünlüğü sağlarken ulus içindeki bireyleri tek kimliğe mahkûm etmesi ve dışarıda kalan dünyayı ötekileştirmesi küreselleşen 20. yüzyıl dünyasında eleştirileri de beraberinde getirmiştir.

I. Dünya Savaşı’ndan sonra başlayan eleştiri ve Entelektüel İşbirliği Komisyonu’nun çalışmaları ile başlayan barışçı bilinç yaratmaya dönük çalışmalar, II.Dünya Savaşı’ndan sonra UNESCO’nun devreye girmesiyle Birleşmiş Milletlerin çalışma alanına girmiştir. 1970’lerden sonra da İngiltere başta olmak üzere, Batı Avrupa ülkelerinin ve ABD’nin tarih öğretim programları ile ders kitaplarında etkin tarih yaklaşımı haline gelmiştir. Son zamanlarda, özellikle Avrupa’da EUROCLİO’nun çalışmaları ile de etkinlik alanını genişletme arayışını sürdürmüştür. Safran ve Ata (2012:11) tarafından, “diğer milletlerin tarihlerinin doğru, eksiksiz ve kışkırtıcı olmayan bir üslûpla ele alınması tarzı tarih öğretimi” diye tanımlanan barışçı tarih yaklaşımının ilk uygulamaları I. Dünya Savaşı’ndan sonra görülür. Savaşın getirdiği düşünce ortamında, “gelecekte insanları savaştan korumak” ve “tarihi savaş alanı olmaktan kurtarmak” için tarih ders kitapları ve öğretim programlarının değiştirilmesi gündeme geldi. Bunu gerçekleştirmek için de 1919’da Milletler Cemiyetine bağlı olarak “Entelektüel İşbirliği (Cooperation Intellectuelle) Komisyonu” çalışmalara başladı.

Entelektüel İşbirliği Komisyonu, milletlerin birbirlerine karşı kin ve intikam beslemelerine sebep olacak unsurların tarih ders kitaplarından çıkarılmasını önererek, bu amaçla tarih kitaplarının düzenlenmesinde dikkat edilecek esasları belirledi. Bu eksende ülkeler arasında ders kitaplarının düzeltilmesi için ikili anlaşmalar imzalandı. Örneğin, 1919'da 5 kuzey ülkesi (Norveç, İsveç, Finlandiya, İzlanda, Danimarka) tarih ders kitaplarını gözden geçirmeye başladılar (Dance, 1971: 71; Alkan, 1989:110-111; Safran ve Ata, 2012:1). Ancak dönemin siyasi atmosferinden dolayı Entelektüel İşbirliği Komisyonu'nun çalışmaları hedeflenen başarının uzağında kaldı. Kısmi başarısına rağmen, barışçı tarih anlayışını başlatması açısından tarihi bir misyona sahip olan komisyon ortadan kalkarken onun boşluğunu II. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan UNESCO doldurdu.

UNESCO, daha 1946 yılındaki ilk genel kurulunda, tarih kitaplarının uluslararası düşmanlıkları yaratmakta nasıl kullanıldığının farkında olarak bu alana önem vereceğini ilan etmişti (Tekeli, 2007: 75). Bu amaçla başlatılan çalışmalarda 1945 ve 1965 yılları arasında tarih ders kitaplarının revizyonu ile ilgili toplam 146 konferans düzenlendi (Alkan, 1989: 110; Safran ve Ata, 2012: 2).

UNESCO'nun çabalarının fiili sonuçları ortaya çıkmış; tarih ders kitaplarındaki peşin hükümlerin ve intikam duygusunun giderilmesine yönelik olarak 1950'de İngiltere ve Almanya, 1954'te Fransa ve Almanya arasında ikili kültür anlaşmaları imzalanmıştır (Safran ve Ata, 2012:2). UNESCO, dünya barışına katkı amaçlı 1946 yılında başlattığı çalışmaları, zamanla, farklı alanları içine alacak şekilde genişletmiş ve bu çalışmalar, (örgütün 2000 yılı tanımlamasına göre) barış kültürü, dış politika, savunma ve ordunun yanı sıra ekonomi, iş gücü, boş zaman, aile ve eğitim sistemi gibi toplumsal yaşamın geniş bir alanını kapsayacak hale gelerek (Zepp, 2010: 67) günümüze kadar devam etmiştir.

Barışçı tarih eğitiminin kapsamının genişlemesi noktasında üzerinde durulması gereken olgulardan biri de farklı ülkelere yaklaşık 40.000 tarih eğitimcisini iletişim ağında bulandıran, Avrupa Konseyi'nin teşvik ve yönlendirmesiyle kurulan ve açılımı Avrupa Tarih Eğitimcileri Birliği Derneği olan EUROCLIO'dur (Slater, 1995: 73; <http://www.eurocliohistory.org/>; Demircioğlu, 2006a:135). Avrupa Birliği üye ülkeleri ve birliğe üye olacak aday ülkelerde Avrupa değerleri çerçevesince ortak bir tarih öğretimi anlayışı oluşturmaya çalışan kuruluş (Demircioğlu, 2006a:135), 1993

yılında kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana sorumluluk sahibi ulusal ve global vatandaşların yetiştirilmesi ile uluslararası anlayışın, saygının ve işbirliğinin geliştirilmesi için yaptığı çalışmaların merkezine “dengeli tarih” anlayışını yerleştirmiş, barış, istikrar, demokrasi ve eleştirel düşünmeyi gerçekleştirecek bir tarih eğitiminin gelişimini desteklemeyi genel amaçları arasına almıştır (Leeuw-Roord, 2009a:134). Temel amaçlarından biri tarih öğretiminde Avrupa boyutunu güçlendirmek olan EUROCLIO ulusal tarihin sınırlayıcı engellerini aşmaya dönük çalışmalara ağırlık verirken Avrupa tarihi ile birlikte dünya tarihi boyutu üzerinde de çalışmalar yürütmektedir. Leeuw-Roord (2009b:170-175), amaçlarının “geleneksel olarak uygulaya gelen ulusal konu odağını bir Avrupa odağına çevirerek yeni yapay sınırlar oluşturmak olmadığını” belirterek; yerel, ulusal, Avrupa ve dünya tarihinin bir birini tamamlayacak şekilde bütünleşik olarak verilmesinin de barışçı anlayış açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

“Dengeli tarih” anlayışıyla barışçı tarihe katkı sağlayan EUROCLIO, ulusal tarih anlayışını Avrupa ve dünya boyutuyla geliştirmeye çalışırken, içeride de azınlıklar, kadınlar, göçmenler gibi dezavantajlı gruplar lehinde çeşitlendirmeye gayret göstermektedir. Leeuw-Roord (2010: 88), göç, toplumsal cinsiyet, karşılıklı içerililik, insan hakları, farklılık ve çevre gibi kavramların, ülkelerdeki oranı farklılık göstermekle beraber Avrupa’daki ders programı tartışmalarına dâhil olduğunu belirttikten sonra bir adım daha ileri giderek, daha önceden tartışılmamış olan, ulusal insanlık suçları, kolonicilik ve kölelik gibi konuların da Avrupa ders programlarına yeni yeni girmeye başladığını ve EUROCLIO olarak bu süreci teşvik ettiklerini belirtmektedir.

EUROCLIO’nun konferanslarının içeriği incelendiğinde de Avrupa vatandaşlığı, insan hakları, çok kültürlülük, milli tarih ile dünya tarihi arasında denge kurulması, değer ve kavramlar öğretimi, tarih eğitiminde teknoloji kullanımı, yerel tarihi kaynaklar, müzelerin kullanımı gibi (Aktekin, 2009b: 186) geniş bir yelpazede çalışma yapıldığı görülmektedir. Böylece 20. yüzyılın başında devletlerarası çatışmadan uzaklaşmak amaçlı ortaya çıkan barışçı tarih yaklaşımının, süreç içinde ilgi alanını gittikçe genişlettiği, EUROCLIO’nun çalışmaları ile de toplumun her kesiminin dengeli bir birliktelik içinde tarihte görünür kılınmaya çalışıldığı bir sürece doğru evrildiği söylenebilir. Bu açıdan Barışçı tarih eğitimiyle Çayır’ın da (2010: 34) belirttiği gibi

tekil bir ‘biz’ tanımlamak yerine farklı dilleri konuşan, farklı kimlikteki insanların evrensel değerler temelinde barışçıl bir yaşam sürdürebilmelerinin sağlanmaya çalışıldığı söylenebilir.

2.3.2. Çağdaş Tarih Eğitiminin Amaçları

Tarihsel süreç içinde toplumsal değişim ile tarih öğretiminin amaçlarının değişim süreci arasında bir paralellik olduğu savunulabilir. Tekeli (2007: 23) “tarihin tarihine baktığımız zaman önce bir yönetici sınıf kültürü (Paz, 1982: 42-48) olarak ele alındığını, daha sonra ulusçuluk ideolojisinin temel araçlarından biri haline geldiğini (Levis, 1953: 218-227) ve sonunda bir bilim niteliği kazandığını görürüz” demektedir. Tekeli’nin aktarımındaki Paz’ın büyük ölçüde Aydınlanma öncesi dönemi, Levis’in de 20. yüzyılda da geçerli olmakla birlikte ağırlıklı olarak 19. yüzyıl toplum ve devlet yapısını kastettiği savunulabilir. Her iki değerlendirmeden hareketle 20. yüzyıla kadar tarih öğretiminin yalın amaçlar taşıdığı, tarihe tek boyutlu bir misyon yüklendiği söylenebilir. Demircioğlu’nun (2006b:154) “tarih öğretimin amaçlarından birinin vatandaşlık ve kimlik aktarımı olduğunu, geçmişin bilgisi öğretilirken içinde yaşanılan toplumun kimliğinin de öğrenciye aktararak öğrencinin kimlik gelişimine yardımcı olunduğu” şeklindeki tespiti de tarihin bu geleneksel amacını vurgulamaktadır. Demircioğlu (2006b:156), geleneksel yaklaşım olarak tanımladığı bu tarz tarih öğretiminin amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

- Ahlak gelişimi için tarih öğretimi,
- Uygarlıkların, değerlerin ve kültürlerin nasıl geliştiğini öğrenmek için tarih eğitimi,
- Milli kimlik gelişimi ve iyi vatandaş yetiştirmek için tarih eğitimi,
- Mevcut ideolojik yapının öğrencilere benimsetilmesi için tarih eğitimi,
- Geçmiş hakkında sağlıklı bilgilenmek için tarih eğitimi,
- Geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısı sağlamak için tarih eğitimi,
- Geçmişten ders almak için tarih eğitimi,

Safran (2006: 27) da, tarih dersi vasıtasıyla, geçmiş ile ilgili bir takım bilgi ve inanışların geleneksel olarak çocuklara aşılmasının üç önemli nedeninin ileri sürüldüğünü belirtmektedir.

Bunlar:

1. Kültürel mirası aktarmak,
2. Ahlaki eğitimi vermek,
3. Günümüz dünyasını anlamaktır.

Böylece tarih, öğrencilerin tarihsel mirası anlama ve sahiplenmelerine yardımcı olduğu gibi, geçmişe dayalı ve genellikle ulusal nitelikte bir kimlik oluşturmalarına da katkı sağlamış olur (Watts, 1993; White, 1992; Dinç, 2004:3). Karal, “tarih eğitiminin 19. yüzyılda devletler için vatandaş yetiştirme sanatı olduğunu” (Karal, 1956: 14; Safran, 2006:175), Demircioğlu (2006b:154) da, bu tarih öğretim anlayışının daha çok totaliter ülkelerde görüldüğünü belirtmektedir. Bu değerlendirmelerden hareketle, tarihin geleneksel amaçlarının, temelde “iyi vatandaş yetiştirme” kaygısına dayandığı ve bu açıdan yalın nitelikte olduğu söylenebilir. 20. yüzyıldan itibaren dünyada meydana gelen sosyal, siyasal ve ekonomik değişimle beraber, tarih öğretiminin amaçlarındaki yalınlığın yerini çeşitlilik almıştır.

1929 yılında meydana gelen ekonomik buhranla birlikte tarihin neden öğretildiği sorgulanır hale gelmiş ve bu tartışmalar Rusların Sputnik adlı füzeyi uzaya göndermesiyle beraber hızlanarak devam etmiştir. Bu gelişmeler sonrasında yaşanan rekabet tarih öğretiminin daha pragmatik ve yaşama dönük olmasının gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Özellikle ABD ve İngiltere merkezli olarak gelişen bu süreçle, modern insanın sahip olması gereken problem çözme ve eleştirel düşünme becerileri tarih öğretimine de girmiştir (Demircioğlu, 2008: 436-437). Tekeli (2007: 76), 1970’li yıllardan günümüze kadar geçen 30 yılda yaşanan küreselleşme sonucu dünyada yurttaşlık ve kimlik anlayışında önemli değişimler olduğunu belirterek, bu geçen sürede yeni model içinde tarih öğretiminin amaçlarının;

- 1) Öğrencinin tarih bilincinin gelişmesini sağlamak,
- 2) Öğrencinin çağcıl bir kimlik duygusu oluşturmaya yardımcı olmak,
- 3) Öğrencilerin kapasitelerini geliştirmelerini gerçekleştirmek olarak özetlenebilecek üç noktada odaklandığını belirtir.

Demircioğlu (2006b:154), bunu “Tarih öğretiminde kabul gören, öğrenciye bilimsel bakış açısı ve üst düzey düşünme beceri ve niteliklerinin kazandırılması esasına dayanan güncel bir yaklaşım” olarak belirtir. Bu yaklaşımla öğrenciye bir tarihin tarihsel bilgiyi nasıl ürettiği öğretilmeye çalışılır. Başka bir deyişle, tarihin tarihsel bilgiyi ortaya koyarken kullandığı bilimsel yaklaşım ve düşünme sistemi, tarih dersleri aracılığıyla kazandırılır. Geçmişin bilgisini öğrenmenin yanında, var olan tarihsel bilginin ortaya konuş şeklini öğrenme şansına sahip olan öğrenci, bilimsel, analitik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirmeye yöneltilir (Demircioğlu, 2006b:154). Böylece tarihin amaçları sosyal bilimlerin alanlarına uygun esnek ve çok yönlü bir değerlendirmeye (Paykoç, 1991; Akınoğlu ve Diröz, 2007:2) ele alınmış olur. Tekeli (2007: 75-75), “yeni model” olarak isimlendirdiği bu yaklaşımda tarihin, ideolojik bir kontrol aracı olmaktan ziyade, öğrencinin hünerlerini geliştirmesini sağlayan bir araç haline geldiğini belirtmektedir.

Yeni anlayışa göre, tarih öğretimi; barış, karşılıklı saygı ve etkin vatandaşlık becerilerinin kazandırıldığı bir alan olmanın yanında öğrencilere, problem çözme ve analitik düşünebilme gibi becerileri kazandırabilecek bir alan olarak görölmeye başlanmıştır (Slater, 1995:146; Haydn, Arthur ve Hunt, 1997: 21-22; Demircioğlu, 2006a:135).

Demircioğlu (2006b:155-156) yeni tarih anlayışına göre ön plan çıkan tarih öğretim amaçlarını şu şekilde sırlamaktadır:

- Öğrencilerde hoşgörü anlayışının gelişimi için tarih öğretimi,
- İnsan haklarına duyarlı bireylerin yetişmesi için tarih öğretimi,
- Bilimsel ve mantıksal düşünebilme yeteneği kazandırabilmek için tarih öğretimi,
- Çağımızdaki sosyal, siyasal ve ekonomik sorunların nedenlerinin anlaşılması için tarih öğretimi,
- Günümüzü daha iyi anlamak ve yorumlamak, ihtiyaç duyulan kavramların öğrenilmesi için tarih öğretimi,
- Toplumunu daha iyi tanımak için tarih öğretimi,
- Boş zamanların değerlendirilmesi ve hoş vakit geçirilmesi için tarih öğretimi,
- Demokratik bakış açısını kazandırmak için tarih öğretimi,
- Empatik bir bakış açısı kazandırmak için tarih öğretimi,
- Dili öğrenme ve kullanmak için tarih öğretimi,

- Değişim ve sürekliliğin nasıl etkilendiğini öğrenebilmek için tarih öğretimi,
- Öğrencilere deneyim sağlamak için tarih öğretimi.

Demircioğlu (2006b:154), Totaliter rejimlere sahip olan ülkelerde tarihin, gelenekçi bir anlayışla öğretildiğini, demokratik ve teknolojik açıdan gelişmiş ülkelerin ise her iki yaklaşımı birleştirip uygulama eğiliminde olduğunu belirtmektedir. Safran'ın (2006: 177) ABD ve Avrupa da tarih öğretiminin demokrasi, kültürel miras, insanlığın başarılarının takdiri, değişim ve süreklilik, kanıt değerlendirme gibi temel kavram üzerinde inşa edildiğini belirtmesi bu görüşü desteklemektedir. Demircioğlu (2006a:137-139), Avrupa Birliği içindeki ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre de tarihin amaçlarının farklılaştığını belirtmektedir. Buna göre birliğe yeni katılan Estonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan gibi ülkelerde tarihi öğretiminin amaçları;

1) Tarihi bilgi ve kültür aktarımı,

2) Bilgiyi düzenlemeye, kullanmaya ve üretmeye dönük amaçlar olarak iki başlık altında toplanmışken; Hollanda, Fransa, İngiltere gibi birliğin gelişmiş ülkeleri ile Avusturya'da bu iki amacın yanında üçüncü bir başlık olarak “etkili vatandaşlıkla ilgili amaçlar” bulunmaktadır. Bütün bu süreç düşünüldüğünde, günümüzde tarih öğretimine statik amaçlar tayin etmek mümkün görünmemektedir. Değişen dünya ve çeşitlenen insan ihtiyaçlarına göre tarih öğretiminin amaçlarının dinamik bir değişim ve çeşitlenme süreci izleyeceği öngörülebilir. Tarih öğretiminin aktörlerinin bu değişim sürecinin bilincinde olması ve tarih öğretim programlarının bu sürece uygun esneklikte hazırlanması gerekir. Böylece tarih öğretiminin kendinden beklenen misyonu yerine getireceği savunulabilir.

2.3.3. Çağdaş Tarih Eğitiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Güney Florida Eğitim Fakültesi'nde “öğretmek bir zanaattır, çünkü o daha mükemmele ulaşmak için bilim ve sanatın kullanılmasıdır.” diye yazılıdır. Devamında da “Sosyal bilimler programının temeli, bilgi, beceri ve eğilimlerini ortaya koymaları noktasında öğrencilere sorumluluk yüklenmesine dayanır” denmektedir (Leeuw-Roord, 2009a:135). Fakültede yazılı bu cümleler günümüzün popüler eğitim yaklaşımı olan aktif öğrenme modelini işaret etmektedir. Aktif öğrenme, öğrencinin öğrenme sürecinin

çeşitli yönleri ile ilgili sorumluluk ve karar alması, zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlanması, ona öz düzenleme (selfregulation) fırsatının verildiği öğrenme süreci olarak tanımlanır (Kırpık, 2009: 66). Buna göre öğrenen, öğrenme sürecinde aktif olarak bulunur, kendi öğrenmesini yönlendirir, yüksek düşünme ve karar verme becerilerini kullanır ve diğer öğrenenlerle iş birliği içinde olur. Öğretmen ise bu süreçte öğrenmeyi kolaylaştıran ve öğrencileriyle beraber öğrenen kişi konumundadır (Kalem ve Fer, 2003:435). Öğrencinin öğrenme sürecinin merkezinde olduğu aktif öğrenmede, eklektik olması nedeniyle pek çok strateji, yöntem, teknik ve materyal kullanılabilir ve bunlar dersin düzeyine, hedeflerine, konusuna göre değişiklik gösterebilir (Demirel, 1999; Karakaya, 1997; Keyser, 2000; Lowman, 2000; Açıköz, 2000; 2002; Yılmaz,1995; Kalem ve Fer, 2003: 435). Kullanılacak strateji, yöntem ve teknikleri tespit etmeden önce bu üç kavramı kısaca tanımlamak yararlı olur.

Eğitim bilimlerinde strateji; “konu, ünite ve dersler yoluyla amaçlanan hedeflere ulaşılmasında, araç, gereç, yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde öğretmene rehberlik eden genel bir yol” olarak ifade edilmektedir (Nas, 2000; Sönmez, 1993; Demircioğlu, 2010:59). Yöntem kavramı da , “öğrencilerin, belirlenmiş amaçlar doğrultusunda kendi ilgi ve yeteneklerine, gereksinimlerine göre bilgi, beceri ve davranış kazanmak için öğretmenin kılavuzluğunda uygulanan etkili, verimli çalışma yolu” olarak tanımlanır (Ercan, 1998; Yalavuz, 2006: 35).

Teknik ise “öğretim konularını sunmada başvurulan özel yol ya da öğretim çalışmalarını yürütme biçimi, öğretmenlerin öğretme yöntem ve yolları” olarak tanımlanır (Öncü, 2000: 856; Demircioğlu, 2010: 60).

Eğitimin amacına göre izlenecek stratejiye uygun olarak seçilecek yöntem ve tekniğin ne olacağı eğitim bilimeiler arasında sürekli olarak yeniden değerlendirilmektedir. Tarih öğretiminde de değişen amaçlara uygun strateji, yöntem ve teknik arayışı devam etmektedir. Günümüz eğitiminin genelinde olduğu gibi aktif öğrenme ve yapılandırmacı yaklaşım, “tarihin nasıl öğretileceği” konusunda da temel belirleyici eksenini oluşturmaktadır. Günümüz eğitiminde, *Sunuş yoluyla öğretim, buluş yoluyla öğretim, araştırma yoluyla öğrenme* (Demircioğlu, 2010: 61-66) başta olmak üzere öğretimin amaçlarına uygun değişik stratejiler önerilmektedir.

Bunların hangilerinin tarih eğitiminde kullanılacağı değişiklik göstermekle birlikte temel ilke, kavram ve genellemelerin öğrenciye öğretilmesi aşamasında, alt düzey düşünme becerisini yeterli kılan sunuş stratejisine uygun yöntem ve tekniklerin kullanılabilceğı (Sönmez, 2001; Yalavuz, 2006: 33); ancak analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey düşünme becerisi gerektiren durumlarda, öğrencilerin aktif olduğı araştırma ve keşfetmeye dayalı yöntem ve tekniklerin yer aldığı stratejilerin uygulanmasının daha uygun olacağı kabul edilmektedir (Hydan, 1993; Watts, 1995; Yalavuz, 2006:33-34). Son yıllarda tarih eğitiminin amaçları ve eğitim bilimlerindeki gelişmelere paralel olarak tarih eğitiminde uygulanabilecek aktif öğrenme yöntemlerinde de önemli bir gelişme olduğı görülmektedir.

Yalavuz da 2006 yılında hazırladığı “Türkiye’de Tarih Öğretiminde Aktif Yöntemin Uygulanması” adlı yüksek lisans çalışmasında büyük bir kısmı Kırpık (2009:66) ile örtüşen bir dizi aktif öğrenme yöntemini sıralamıştır. Yalavuz (2006:64-95) sıraladığı yöntemlerin uygulama örneklerini de vererek tarih öğretimi için zengin bir aktif öğrenme materyali sunmuştur. Eğitim bilimleri ve tarih eğitiminin amaçları konusunda meydana gelen gelişmelere paralel olarak tarih öğretiminde kullanılacak aktif öğrenme strateji, yöntem ve tekniklerinin de çeşitlendiğı görülmektedir. Bu anlamda yapılan çalışmalar sonucunda tarih eğitimi açısından yararlı görülen ve günümüzde tarih öğretmenleri için önerilen yöntemlerden bazıları şöyle sıralanabilir:

Yerel tarih çalışmaları:

Yerel tarih, ‘belirgin bir yerel birimin bir topluluk olarak gelişiminin tarihini kendi bağlamı içinde ve benzer başka birimlerle karşılaştırılmalı olarak incelemek’ şeklinde tanımlanabilir (Rogers, 1977: 4; Aktekin, 2010b: 87). “*Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*” adlı eserinde, yerel tarih eğitimi konusunda öğretmene rehberlik edecek şekilde etraflı bir çalışma sunan Demircioğlu (2010:116-128), yerel tarihin, eğitsel açıdan güncel hayatla yaşamı bir araya getirdiğini, psikolojik açıdan öğrencinin ait olduğı topluluğa daha fazla bağlanmasını, tarihsel açıdan da geçmişi günümüze getirerek geçmişin daha iyi anlaşılmasını sağladığını belirtmektedir.

Müzelerin ve tarihi alanların tarih eğitiminde kullanılması:

Safran ve Ata (1998:1), eğitimi, okul dışındaki tarihsel yapılar, antik kentler, müzeler gibi araçlarla destekleyen bu öğretimi “okul dışı tarih öğretimi” diye isimlendirerek, tarihsel çevrenin ve kaynak kişilerin sağladığı ilk elden yazılı olmayan kanıtlarla öğrenciyi karşı karşıya getirmek gerektiğini belirtir. Müze ziyaretiyle, kanıt kullanma, yaratıcılık geliştirme, sağlıklı gözlem yapma gibi öğrencide oluşabilecek bir dizi davranış değişikliğini sıralayan Demircioğlu (2010:129-153), müze ve tarihi yerlerin tarih eğitiminde kullanımına rehberlik edecek şekilde, yapılacak çalışmaları da aşama aşama belirtmiştir.

Tarih eğitiminde yazılı kanıt kullanılması:

Doğan, bütün tarih çalışmalarının can damarını belgelerin ve diğer yazılı kaynakların oluşturduğunu belirtmektedir (Doğan, 2007:33; Işık, 2011b:1289). 20. yy da gelişmeye başlayan “tarihçi ile tarih öğrencisinin sahip olduğu tarih bilgisinin aynı mahiyette olduğu” düşüncesi, bilgiye yönelen herkesin bilginin temel kaynaklarıyla yüzleşmesini gerekli kılmıştır (Collingwod, 1990:74; Safran, 2006:36). Bu gereklilik tarih öğretiminde “kanıta dayalı öğretim” adıyla yeni bir yaklaşımı ortaya çıkarmıştır (Palmer ve Batho, 1981; Safran, 2006:36). Fines, öğrencilerin bir tarihçi gibi çalışmaları gerektiğini belirterek, tarihin nasıl yazıldığının, bize nasıl ulaştığının öğrencilere öğretilmemesi durumunda tarihin bir dizi iddianın ezberlenmesinden öteye gidemeyeceğini belirterek, öğrencilerin aktif şekilde öğrenmelerinin anlamayı sağlayacağını ve bunun iyi bir öğrenme olacağını belirtmiştir (Fines, 1994; Işık, 2008a:390).

Tarih eğitiminde dramanın kullanılması:

Demircioğlu (2010:197), drama kullanımının öğrenciyeye sağlayacağı kazanımları;

- 1) Öğrencilerin teorik olarak anlamakta zorlandıkları konuları bizzat yaparak yaşayarak öğrenme,
- 2) Öğrencilerin geçmişteki olay, insan ve değerlerden haberdar edilerek kimlik gelişimlerine katkı yapmak,
- 3) Sosyal bilimlerin ve tarihin yapısının öğrenciler tarafından anlaşılmasını sağlamak,
- 4) Öğretmenlerin drama etkinlikleri ile öğrencilerde davranış değişikliğini gözleme imkânına sahip olmaları şeklinde sıralamaktadır.

Görsellerin tarih eğitiminde kullanılması:

Amerika'da Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi'nin yayımladığı standartlarda "öğrencilerin, geçmişi inşa etmede değişik kaynakları (mektuplar, günlükler, haritalar, fotoğraflar gibi) tanıyabilmesi ve kullanılabilmesi gerektiği" belirtilmektedir (Ata, 2002: 82; Akbaba, 2005:187).

Görsel öğelerden olan resimler geçmişi öğrencilerin gözünde basit ve anlaşılır bir hale getirmeye yardımcı olur (Demircioğlu, 2010:157). Ayrıca resimler, heykeller, baskılar ve diğer imgeler bize, yani gelecek nesillere, geçmiş kültürlerin yazıya dökülmemiş deneyimlerini ya da bilgilerini paylaşma olanağı sağlar (Akbaba, 2005:188). Günümüzde gençlerin temel bilgi kaynağının kitaplardan ziyade medyadaki görseller olduğunu belirten Aslan (2008: 83), tarih eğitiminin de bu konuda sahip olduğu potansiyeli değerlendirmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Sözlü tarih çalışmaları:

Sözlü tarih, belirli bir olayın gerçekleştiği dönemde yaşamış, bir olaya dolaylı ya da doğrudan iştirak etmiş ya da bir olaya şahitlik eden insanların tecrübelerini doğrudan dinleme şansı bulmuş kişilerden veri elde etme yöntemidir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2011:671). Sözlü tarihe ilişkin çalışmalar II. Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda hız kazanmıştır. Bu dönemde yönetenlerin yanında yönetilen sıradan insanların tarihinin de araştırıldığı görülmektedir (Roper, 1996; Demircioğlu, 2010:102). Bu nedenle sözlü tarih çalışmalarının sosyal tarih yazımına önemli katkı sağladığı söylenebilir. Yukarıda tarihin çağdaş amaçlarına uygun olarak sunulan aktif öğrenme strateji, yöntem ve tekniklerine ait liste, tarih eğitiminde, tarihi roman ve hikâye gibi edebi ürünlerin kullanılması, örnek olay çalışması, benzetişim gibi farklı metot ve tekniklerle devam ettirilebilir. Günümüzde bu konuda devam eden çalışmaların dünyadaki değişime paralel olarak daha da gelişeceği öngörülebilir. Bu durumda tarih eğitimcileri ile program geliştirme uzmanlarının ve ders kitabı hazırlama komisyonlarının güncel öğrenme metotlarını yakından takip etmeleri, çalışmalarını buna göre yapmaları gerekmektedir. Böylece tarih öğretiminin, çağdaş amaçlarına uygun olarak yürütülmesi sağlanmış olacaktır.

2.4. 9. Sınıf Tarih Ders Kitabı ve İçeriği

9. Sınıf tarih ders kitabının Yazarları: Yasemin OKUR, İlhan GENÇ, Tuğrul ÖZCAN, Mevlüt YURTBAY, Akın SEVER'dir. Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 30.06.2008 gün ve 144 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiş, Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.03.2014 gün ve 1310094 sayılı yazısı ile yedinci defa 388.955 adet basılmıştır. 9. Sınıf tarih ders kitabında, altı ünite bulunmaktadır. Bu üniteler ve konuları şunlardır:

1. **Tarih Bilimi:** Tarih Bilimine Giriş, Tarih Yazıcılığı ve Tarih Bilimin Faydalandığı Bilim Dalları adlı konulardan oluşmaktadır.
2. **Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar:** Tarihi Çağlara Giriş ve İlk Çağ Uygarlıkları adlı konulardan oluşmaktadır.
3. **İlk Türk Devletleri:** Türklerin Tarih Sahnesine Çıkışı, Orta Asya da Kurulan İlk Türk Devletleri, Diğer Türk Devletleri ve Toplukları adlı konulardan oluşmaktadır.
4. **İslam Tarihi ve Uygarlığı (13. Yüzyıla Kadar):** İslamiyet'in Doğuşu ve İlk İslam Devletleri, Türk ve İslam Bilginleri adlı konulardan oluşmaktadır.
5. **Türk İslam Devletleri (10-13. Yüzyıllar):** Türklerin İslamiyet'i Kabulü, İlk Türk-İslam Devletleri adlı konulardan oluşmaktadır.
6. **Türkiye Tarihi (11-13. Yüzyıllar):** Malazgirt Savaşından Sonra Anadolu'da Kurulan İlk Türk Devlet ve Beylikleri, Türkiye Selçuklu Devleti adlı konulardan oluşmaktadır.

2.5. 10. Sınıf Tarih Ders Kitabı ve İçeriği

10. Sınıf tarih ders kitabının yazarları, Vicdan TURAN, İlhan GENÇ, Mehmet ÇELİK, Celal GENÇ, Şenol TÜREDİ'dir. Mili Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 04.05.2009 gün ve 67 sayılı kararı ile ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 28.03.2014 gün ve 1310094 sayılı yazısı ile altıncı defa 1.223.341 adet basılmıştır. 10. Sınıf tarih ders kitabı beş üniteden meydana gelmektedir. Bu üniteler ve konuları şunlardır:

1. **Beylikten Devlete (1300 - 1453):** Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu (1300 - 1453) ve Osmanlı Kültür ve Medeniyeti (1300 - 1453) adlı konulardan oluşmaktadır.

2. **Dünya Gücü Osmanlı Devleti (1453 - 1600):** İstanbul'un Fethi, Osmanlılarda Yönetim, Askerî Teşkilat ve Eğitim, Avrupa'daki Gelişmeler, I. Selim (Yavuz) Dönemi (1512 - 1520), Osmanlı Devleti'nde Ekonomik Gelişmeler ve Toplum Yapısı, Kanuni Dönemindeki Siyasi Olaylar, Osmanlı'da Hukuk, Bilim, Teknoloji ve Sanat Alanındaki Gelişmeler, Reform Hareketleri adlı konulardan oluşmaktadır.

3. **Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl):** XVII. Yüzyılda Asya ve Avrupa, XVII. Yüzyıl Islahatları, IV. Mehmet Dönemi (1648 - 1688) adlı konulardan oluşmaktadır.

4. **XVIII. Yüzyılda Değişim ve Diplomasi:** XVIII. Yüzyılda Avrupa ve Osmanlı Devleti'nin Genel Durumu, III. Ahmet Dönemi, Avrupa'da Düşünce ve Ekonomi Alanındaki Gelişmeler, Rusya'nın Genişleme Politikası ve Osmanlı-Rus İlişkileri, Amerika Birleşik Devletleri'nin Kurulması ve Fransız İhtilali, III. Selim Dönemi, XVIII. Yüzyılda Osmanlı Devleti'ndeki Değişim ve Islahatlar adlı konulardan oluşmaktadır.

5. **En Uzun Yüzyıl (1800 - 1922):** XIX. Yüzyıl Başlarında Asya ve Avrupa, II. Mahmut Dönemi Siyasi Olayları, Tanzimat'tan Meşrutiyete, Osmanlı Devleti'nde Anayasal Düzene Geçiş ve Siyasi Gelişmeler, XIX. Yüzyılda Osmanlı Devleti'ndeki Kültürel Gelişmeler, XX. Yüzyılda Osmanlı Devleti ve Savaşlar adlı konulardan oluşmaktadır.

2.6. Yapılan Çalışmalar

2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Tarih müfredat programları ve ders kitapları üzerine Osmanlıdan günümüze kadar farklı dönemleri inceleyen, tarih eğitiminin farklı alanlarını ele alan eserler bulunmaktadır. Bu eserlerin tamamına değinmek bu tez çalışmasının kapsamını aşmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda bazı temel eserler ile doğrudan veya yakından bu tezin konusuyla ilgili yapılmış olan çalışmalardan bazılarına değinilmekle yetinilecektir. Literatür taraması yapıp seçilen eser ve çalışmalara aşağıda yer verilmiştir:

Aktekin ve Ceylan (2012) tarafından “9. Sınıf Yeni Tarih Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşleri” adıyla yayınlanan çalışmada, hazırlanan anket 2008-2009 eğitim öğretim yılında Giresun ili ve ilçelerinde görev yapan 50 tarih öğretmenine uygulanmıştır. Aynı konuda 10 öğretmen ile de mülakat yapılmıştır. Uygulanan anket ve yapılan mülakat sonuçları değerlendirmelerinden; tarih öğretmenlerinin 2007 yılı 9. sınıf tarih öğretim programı hakkında olumlu bir tutuma sahip oldukları, ancak eski programın uygulanması sırasında yaşanan sorunların tam olarak giderilmediği, programla ilgili birtakım tereddütler yaşandığı tespit edilmektedir. Bal (2011), tarafından “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları Ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı Ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması” adıyla yayınlanan çalışmada, tarih öğretiminin sorunları konusunda öğretmen adayları ile tarih öğretmenlerinin görüşleri alınarak karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlarda öğretmenlerin “müfredat yoğunluğunu”, öğretmen adaylarının ise “yöntem ve tekniklerin bilinmemesi ve kullanılmamasını” daha yüksek oranda sorun olarak algıladıkları tespit edilmiştir.

Demircioğlu (2010) “Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar” adlı kitabında tarih öğretimi ile ilgili genel kavramlara ve tarih öğretiminin genel amaçlarına değindikten sonra çağdaş eğitim anlayışları ışığında öğrenciyi aktif hale getirecek tarih öğretim yöntem ve teknikleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Safran (2011), editörlüğünde sunulan “Tarih Nasıl Öğretilir” adlı kitap, Giriş ve toplam yedi bölümde oluşmaktadır. Eser, tarih, tarih yazımı, Dünya’da ve Türkiye’de tarih öğretiminin gelişimi, müfredat programları ve ders kitapları, tarih eğitiminde kullanılabilir özel öğretim yöntemleri başta olmak üzere tarih öğretimi ile ilgili birçok konuya değinerek, alana geniş bir yelpazede yaklaşmıştır. Bu kitapta tarihin niteliği, tarih öğretiminin amaçları gibi teorik

tartışmaların yanı sıra, tarihin nasıl öğretileceği gibi uygulamaya dair makaleler de yer almaktadır. Öztürk (2009), “Yeni Ortaöğretim Tarih Programları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme” adlı makalesinde 2007 yılında yayımlanan 9. sınıf ve 2008 yılında yayımlanan 10. sınıf tarih müfredat programlarını ele almış, programın öğretim içeriği ve tasarım olarak eskinin devamı olduğunu, programda öğretmen özerkliğinin bulunmadığını belirterek yeni programı eleştirmiştir. Aktekin, Harnett, Öztürk ve Smart (2009) editörlüğünde hazırlanan “Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi” adlı eser aynı adla yapılan sempozyumdaki konuşmalardan oluşmaktadır. Eser Türkiye’deki tarih öğretimini mercek altına almanın yanında Avrupa Birliği ülkelerindeki tarih eğitimi uygulamalarını da sunarak ülkeler arası karşılaştırma imkânı sunmaktadır. Tekeli (2007) editörlüğünde sunulan “Türkiye’de İlk ve Orta Öğrenim Düzeyinde Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması” adlı kitap, 2-3 Aralık 2000 tarihinde ODTÜ Kongre ve Kültür Merkezi’nde Fersan PAYKOÇ başkanlığında, Türkiye’de tarih öğretiminin sorunları konusunda yapılan atölye çalışması konuşmaları derlenerek yayımlanmıştır.

Dinç (2004) tarafından mevcut lise tarih programı ve tarih öğretiminin amaçları hakkında hazırlanan anket Ankara ilinde bulunan 60 öğretmen, 26 üniversite tarih eğitimi bölümü öğretim üyesi ile aynı bölüm öğrencilerden oluşan 136 kişiye uygulanmıştır. Çalışmasını “Tarih Öğretmen Adayı, Öğretmen ve Eğitimcilerinin, Mevcut Lise Tarih Müfredat Programı ve Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Görüşleri” adlı makalesinde yayımlayan Dinç, yaptığı değerlendirmede mevcut tarih öğretim programı ve tarihin amaçları konusunda katılımcıların genelde olumsuz görüş bildirdiklerini tespit etmiştir. Korkmaz (2006) “Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Ders Kitaplarının Niteliği Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde öğretmenlere dönük görüşme formlarıyla ve öğrencilere dönük anketlerle çalışma yapmıştır. Kara’nın (2003) yazarı olduğu Tarih I ders kitabının konu edildiği çalışmada katılımcıların ders kitabı hakkında, genelde olumsuz görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Demircioğlu (2006) tarafından “Lise Öğrencilerinin Tarih Dersinin Amaçları Hakkındaki Görüşleri” adıyla yapılan çalışmada, Trabzon ilinde bulunan 10 liseden 466 son sınıf öğrencisine uygulanan anket sonuçlarından, lise öğrencilerinin büyük bir çoğunluğunun, tarih dersinin amaçlarını, geçmişi öğrenme ve geçmişten ders alma olarak algıladıkları ve bu konuda dünyada meydana gelen gelişmelerden haberdar olmadıkları tespit edilmiştir.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Smith ve Niemi (2012) tarafından “Learning History in School: The Impact of Course Work and Instructional Practices on Achievement” adıyla yayınlanan çalışmada ders sayısı ve öğretim yöntemlerine göre lise öğrencilerinin tarih ders başarıları incelenmiştir. 1994 yılı Amerika Ulusal Eğitim İstatistik Merkezi (The National Center) verileri kullanılarak yapılan çalışmada 4465 dokuzuncu sınıf öğrencisine ait ders notları ile bu öğrencilerin tarih eğitiminde uygulanan ders öğretim teknikleri değerlendirmeye alınmıştır. Öğrencilerin aldıkları ders sayısı ile başarı ilişkisi ve aktif öğrenme (tartışma yöntemi, bağımsız okuma ve kitap analizi) ile geleneksel öğrenme tekniklerinin tarih dersinin başarısındaki etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen sonuçlardan; alınan ders sayısı ile başarı arasındaki ilişkinin düşük olduğu, buna karşılık aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması ile başarı arasındaki ilişkinin yüksek olduğu, aktif yöntemlerle yapılan çalışmalar sonucunda öğrenme düzeyinin yükseldiği tespit edilmiştir. Çalışmada tarih öğretimi için gerekli yeni yöntem ve teknikler de önerilmiştir.

Nokes, Dole ve Hacker (2007) tarafından “Teaching High School Students To Use Heuristics While Reading Historical Texts” adıyla yayınlanan çalışmanın amacı farklı öğretim tekniklerinin ve farklı ders kitaplarının öğrencilerin tarih dersini öğrenmelerine ve tarihsel düşünme becerilerinin gelişimine etkisinin incelenmesidir. Batı Amerika’da 2 lise okulunda 128 erkek ve 118 kız öğrenci üzerinde yapılan araştırma 3 hafta boyunca devam etmiştir. Araştırma boyunca farklı öğretim teknikleri ve farklı kitaplar deneklere sunulmuştur. Elde edilen sonuçlarda farklı tekniklerle ve birden çok kitapla yapılan eğitimin geleneksel eğitim sisteminden daha faydalı olduğu tespit edilmiştir.

Gabella (1994) tarafından “Beyond the Looking Glass: Bringing Students in to the Conversation of Historical Inquiry” adıyla yayınlanan çalışmanın amacı lise öğrencilerinin tarih dersi eğitimi ile ilgili görüşlerini açıklamak ve bu görüşler doğrultusunda müfredatta yapılması gereken reformları belirlemektir. Araştırma 11. sınıf öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlarda, tarih dersinin eğitiminde, öğrencilerin öğretmenleri ve ders kitaplarını örnek aldıkları belirlenmiş ve bu durumun tarih dersi eğitiminde olumsuzluklara neden olduğu tespit edilmiştir. Eğitimin öğretmen odaklı olmasından paylaşımcı ve tartışmacı eğitime geçilmesinin faydaları açıklanmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Materyal ve Metot

3.1.1. Betimsel Yöntem

Betimsel yöntemi Karasar, “tarama modeli” olarak nitelendirmektedir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey oradadır ve önemli olan onu en uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2000:77; Kaymakçı, 2006:49). Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Örneklemden hareketle evren hakkında geniş bilgi sahibi olunur. Betimleyici araştırmalar bize o olgunun niçin öyle olduğunu, o ilişkinin niçin öyle kurulduğunu açıklamazlar; onun yerine olgularda neyin olduğunu, nelerin neler ile birlikte olduğunu bildirirler. Betimleyici araştırmaların sonuçları, yüzde tabloları, grafikler ile gösterilir ve değişkenler arasında korelasyonun (bağıntı) varlığı veya yokluğu saptanır (Aslanoğlu, 2013:4).

3.1.2. Anket Tekniği

Kişi ve grupların bir konu veya kendileri hakkında önceden hazırlanmış bir formun sorularına yazılı cevap vermeleri demek olan anket; fikirler, inanışlar, bireysel yaşantılar ve önerilerle ilgili bilgilerin elde edilmesi için en uygun bir yol olarak görülmektedir. Ankette isim bulunmadığı için alınan sonuçlar görüşmeye göre daha objektiftir (Aslanoğlu, 2013:4).

3.1.3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın amacı tarih öğretmenlerinin müfredat programı ve ders kitabı hakkındaki görüş ve düşüncelerini belirlemektir. Çalışma, var olan bir durumu belirlemeye yönelik olduğundan dolayı betimsel yöntem, başka bir deyişle tarama yöntemi kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada, çalışmanın amacı ve çalışılan yöntem gereğince veri toplama tekniklerinden anket kullanılmıştır. Araştırmada anket, tarih ğretmenlerinin tarih ders kitabı ve müfredat programı ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak tarih öğretmenlerine, 9. ve 10. sınıf tarih dersi müfredat programı ve ders kitabı hakkındaki görüşlerini belirlemek amacıyla anket kullanılmıştır. Kayseri İli Melikgazi İlçesinde bulunan 37 ortaöğretim okulunda görev yapan 78 tarih öğretmenine yönelik olarak anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Kullanılan ankette katılımcılara ait bilgileri içeren 5 soru ve tarih ders kitapları ile ilgili olarak 30 soru sorulmuştur.

3.4. Araştırmada Kullanılan Anket

Tablo 1: 9. ve 10. Sınıf Tarih Ders Kitapları Öğretmen Anketi

Cinsiyet: Bay () Bayan ()		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Eğitim Durumu: Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()						
Mezuniyet: Alan Eğitimi () Alan ()						
Hizmet Süresi: 0-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21 Yıl ve Üzeri ()						
Okul Türü: Genel Lise () Çok Programlı Lise () Fen Lisesi ()						
İmam Hatip Lisesi () Meslek Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi ()						
1.	9. Sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.					
2.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan Uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir.					
3.	9. Sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.					
4.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir.					
5.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezbere yöneltmektedir.					
6.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında yeterli bilgi verilmektedir.					
7.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir.					
8.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir.					
9.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir.					
10.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir.					
11.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir.					

12.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir.				
13.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır.				
14.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır.				
15.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur.				
16.	9. Sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.				
17.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır.				
18.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir.				
19.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.				
20.	10. Sınıf tarih ders kitabında, İstanbul'un Fethi ile Yeni Çağ'ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır.				
21.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki "Dünya Gücü" güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır.				
22.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır.				
23.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır.				
24.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk ıslahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
25.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince				
26.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin yıkımına sebep olan I.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
27.	10. Sınıf tarih ders kitabında, II. Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır.				
28.	10. Sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
29.	10. Sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur.				
30.	10. Sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.				

Yapılan anket ile elde edilen sonuçların güvenilirlik ve geçerlilik analizi aşağıdaki gibidir;

Güvenilirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Değişken Sayısı
0,812	30

- ✓ $0.00 < a < 0.40$ ise ölçek güvenilir değil,
- ✓ $0.40 < a < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirlikte,
- ✓ $0.60 < a < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir,
- ✓ $0.80 < a < 1.00$ ise ölçek yüksek güvenilirlikte.

Geçerlilik analizi

Yapılan anket çalışmasında belirtilen soruların yeterliliği ve verilen cevapların güvenilirliği çalışmamızın geçerlilik derecesini belirlemektedir. Araştırmaya uygun bir anket hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Güvenilirlik analizi sonucunda bulmuş olduğumuz alfa değerinin kare kökü 0,9011104260855048 olarak bulunmuş ve geçerliliğin limiti ortaya çıkmıştır.

3.5. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Kayseri İli Melikgazi İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı ortaöğretim okullarında 2014-2015 eğitim-öğretim döneminde görev yapan tarih öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, Kayseri İli Melikgazi İlçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı olan 37 ortaöğretim okulunda bulunan 78 tarih öğretmeninden oluşmaktadır. Örneklem grubundaki liseler seçilirken evren içindeki yaygınlık durumlarına bakılmış; buna göre, Genel Lise, Çok Programlı Lise, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi örneklem grubuna alınmıştır. Ulaşılan 78 tarih öğretmenin 9. ve 10. sınıf tarih dersi müfredatı ve tarih ders kitabı hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu görülmüştür. Evren ve örneklem grubuna ait istatistikî bilgiler tablolar şeklinde bulgular ve sonuçlar kısmında verilmiştir. Örneklem grubuna toplamda 30 soru yöneltilerek anket çalışması yapılmıştır.

Tablo 2. Evren ve Örneklem Kapsamındaki Okulların Öğretmen Sayıları

Okul Adları	Öğretmen Sayısı		
	Mevcut Tarih Öğretmeni Sayısı	Ankete Katılan Öğretmen Sayısı	Geçerli Öğretmen Anket Sayısı
Aydınlıkevler Anadolu Lisesi	5	3	3
Demir Karamancı Anadolu Lisesi	4	2	2
Hakkı Altop Anadolu Lisesi	4	3	3
Hisarcık Anadolu Lisesi	1	1	1
İstikbal Anadolu Lisesi	4	1	1
Kadir Has Anadolu Lisesi	2	2	2
Kayseri Lisesi (Anadolu)	4	2	2
Mustafa Eminoğlu Anadolu Lisesi	3	2	2
Necdet Taş Anadolu Lisesi	1	1	1
Nuh Mehmet Baldöktü Anadolu Lisesi	2	1	1
Sema Yazar Anadolu Lisesi	2	2	2
Şeker Anadolu Lisesi	4	3	3
Seyide Daloğlu Anadolu Lisesi	3	3	3
Osman Ulubaş Anadolu Lisesi	2	2	2
Muzaffer Bezircioğlu Anadolu Lisesi	1	1	1
Belsin Çok Programlı Lise	3	3	2
Şehit Saim Çelik Çok Programlı Lise	3	2	2
Kayseri Fen Lisesi	3	2	2
Ali Rıza Özderici Anadolu İmam Hatip L.	4	3	3
Erhan Ahmet İnci İmam Hatip Lisesi	3	2	2
Kayseri Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	7	5	5
Hacı Hüseyin Aksakal İmam Hatip Lisesi	3	1	1
Keykubat Anadolu İmam Hatip Lisesi	5	2	2
Şehit Nazım Anadolu İmam Hatip Lisesi	1	1	1
Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek L.	2	2	2

Celal Bayar Kız Teknik Meslek Lisesi	1	1	1
Fatih Karcı Ticaret Meslek Lisesi	2	1	1
Hürriyet Anadolu Teknik ve E.M.L.	7	3	3
Kayseri Anadolu Teknik ve Meslek L.	6	3	3
Mehmet Akif Ersoy Ticaret Meslek Lisesi	2	2	2
Mimarsinan Teknik ve E.M.L.	5	4	4
Mustafa Eraslan Kız Teknik Meslek L.	7	3	3
Kadı Burhanettin Anadolu Sağlık M.L.	3	1	1
Seyit Burhanettin A.T.L. A.M.L. Teknik Lise ve E.M.L.	4	3	3
Şaban Fazlıoğlu Kız Teknik ve Meslek L.	1	1	1
Müşerref Hasan Eser Ticaret Meslek L.	2	1	1
Kilim Sosyal Bilimler Lisesi	3	3	3
TOPLAM	119	78	78

Tablo 3. Okul Tiplerine Göre Öğretmen Dağılımı

	Sıklık	Yüzde (%)
Genel Lise	29	37,2
Çok Programlı Lise	5	6,4
Fen L.	2	2,6
İmam Hatip Lisesi	14	17,9
Meslek Lisesi	25	32,1
Sosyal Bilimler Lisesi	3	3,8
Toplam	78	100,0

Veri Analizleri

Öğretmenlere uygulanan anketlerden elde edilen veriler birlikte bilgisayar ortamına aktarılmış ve “SPSS 15,0” programı kullanılarak şu işlemler yapılmıştır:

- ✓ Uygulanan anketin I. bölümünde yer alan katılımcıların buldukları lise türü ile ilgili sıklık ve yüzdeler dağılım değerleri çıkarılarak tek tabloda gösterilmiştir.
- ✓ Uygulanan anketin II. bölümündeki her madde için, öğretmen ve toplam olarak ikişer medyan (ortanca) değerleri bulunmuş ve her maddenin medyan (ortanca) değeri ayrı olacak şekilde, elde edilen tüm veriler tek tabloda gösterilmiştir
- ✓ Uygulanan anketin II. bölümündeki her madde için, katılımcı görüşlerine ait sıklık ve yüzdeler dağılım değerleri beşli likert anket formuna göre, öğretmen ve toplam olarak iki ayrı veri grubunu gösterecek şekilde çıkarılmış ve anketin her maddesi için ayrı bir tablo düzenlenerek, veriler gösterilmiştir.

Elde edilen verilerin yorumlanması şu şekilde yapılmıştır:

- ✓ Katılımcı görüşlerini belirlemeyi amaçlayan anketin II. bölümündeki her madde ayrı ayrı değerlendirilip yorumlanmıştır.
- ✓ Değerlendirme; öğretmen görüşleri ve toplam görüşler şeklinde yapılmıştır.
- ✓ Medyan (ortanca) tablosu kendi başına yorumlanmamış; her bir madde için elde edilen medyan (ortanca) değeri, ilgili maddenin sıklık ve yüzdeler değer tablosu verileri elde edildikten sonra yüzdeler ve değer tablosu ile beraber değerlendirilmiştir.

- ✓ Elde edilen sıklık ve yüzdelik değer tablosu verileri ile medyan (ortanca) değerleri yorumlanarak katılımcıların, anketin II. bölümünde bulunan her bir maddeye katılım düzeyleri hakkında yargılara ulaşılmıştır.
- ✓ Medyan (ortanca) değerleri tablosu verilerinden elde edilen sonuçlar şu şekilde yorumlanmıştır:
- ✓ Eğer ilgili katılımcı grubu (öğretmen) tamamının sıklık değerleri 1.00 (hiç katılmıyorum) ise 1.00 değeri “hiç katılmama” şeklinde yorumlanacaktır
- ✓ 2.00 olarak elde edilen veriler, katılımcıların ilgili anket maddesindeki görüşe “düşük düzeyde katılım gösterdikleri” şeklinde yorumlanmıştır.
- ✓ 3.00 olarak elde edilen veriler, katılımcıların ilgili anket maddesindeki görüşe “orta düzeyde katılım gösterdikleri” şeklinde yorumlanmıştır.
- ✓ 4.00 ve 5.00 olarak elde edilen veriler, katılımcıların ilgili anket maddesindeki görüşe “yüksek düzeyde katılım gösterdikleri” şeklinde yorumlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Tablo 4. Uygulanan Anket Maddelerinin Cevaplanma Oranı

Anket Soru No.	Öğretmen					
	Cevaplayan		Boş Bırakan		Toplam	
	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde	Sıklık	Yüzde
1	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
2	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
3	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
4	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
5	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
6	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
7	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
8	75	96,2%	3	3,8%	78	100,0%
9	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
10	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
11	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
12	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%

13	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
14	75	96,2%	3	3,8%	78	100,0%
15	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
16	76	97,4%	2	2,6%	78	100,0%
17	76	97,4%	2	2,6%	78	100,0%
18	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
19	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
20	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
21	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
22	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
23	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
24	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
25	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
26	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
27	77	98,7%	1	1,3%	78	100,0%
28	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
29	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%
30	78	100,0%	0	,0%	78	100,0%

Tablo 5. Bütün Öğretmenlerin Cevaplarına Göre Elde Edilen Veriler ve Okul Tipine Göre Değişim Medyanı (Ortanca)

Anket Soru No.	Genel Lise	Ç.P.L.	Fen Lisesi	İ. Hatip Lisesi	Meslek Lisesi	Sosyal Bil. Lisesi	Toplam
1	3,1	3,8	3,5	3,0	3,4	2,3	3,2
2	3,1	3,6	1,5	3,0	3,4	3,3	3,2
3	3,0	3,0	2,5	3,0	3,0	3,3	3,0
4	2,9	2,6	5,0	2,7	3,2	3,3	3,0
5	3,2	3,0	3,5	2,9	3,2	3,3	3,1
6	3,5	3,0	2,5	3,3	3,5	3,0	3,4
7	3,1	3,2	3,5	3,6	3,1	3,3	3,2
8	2,9	3,2	4,5	3,2	3,1	3,0	3,1
9	2,4	2,0	5,0	2,5	2,3	4,0	2,5
10	2,5	3,2	2,5	2,7	2,8	3,0	2,7
11	3,0	3,2	3,0	3,2	3,3	2,6	3,1
12	2,7	3,0	4,0	2,7	3,0	3,0	2,9
13	2,6	2,8	2,5	3,0	2,9	3,0	2,8
14	3,4	3,2	3,5	3,2	3,8	3,3	3,5
15	3,3	3,2	3,5	3,2	3,5	3,0	3,3
16	2,7	2,8	3,5	2,9	3,0	2,3	2,9
17	2,8	3,2	2,5	3,0	2,8	3,0	2,8
18	3,0	3,4	3,0	3,1	2,9	2,3	3,0
19	3,1	2,8	3,0	2,9	3,1	2,6	3,0
20	3,0	3,2	3,0	3,0	3,3	3,0	3,1
21	2,5	3,0	2,5	2,7	3,0	3,0	2,8
22	3,3	3,2	3,5	3,0	3,2	2,0	3,1
23	2,8	3,6	2,5	3,0	3,1	2,6	3,0
24	2,8	3,4	2,5	2,8	3,0	3,0	2,9
25	2,9	3,6	3,0	3,1	3,2	2,6	3,1
26	3,2	3,6	3,0	3,3	3,3	3,3	3,3
27	2,4	3,0	2,0	3,0	3,1	3,0	2,8
28	2,6	3,2	1,5	3,0	3,1	3,3	2,9
29	3,0	3,0	3,0	3,4	3,4	3,0	3,2
30	2,5	3,0	2,5	3,3	2,9	2,3	2,8

Tablo 6: 1 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,8	3,8
Katılmıyorum	13	16,7	20,5
Kısmen Katılıyorum	28	35,9	56,4
Katılıyorum	29	37,2	93,6
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 6'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %3,8'inin (3 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", % 16,7'sinin (13 kişi) "katılmıyorum", %35,9'unun (28 kişi) "kısmen katılıyorum", %37,2'sinin (29 kişi) "katılıyorum", %6,4'ünün (1 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 1 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,25 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 6'daki verilerden hareketle; "9. sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 7: 2 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan Uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	5	6,4	6,4
Katılmıyorum	20	25,6	32,1
Kısmen Katılıyorum	18	23,1	55,1
Katılıyorum	24	30,8	85,9
Tamamen Katılıyorum	11	14,1	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 7’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %6,4’ünün (5 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %25,6’sının (20 kişi) “katılmıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “kısmen katılıyorum”, %30,8’inin (24 kişi) “katılıyorum”, %14,1’inin (11 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 2 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,2 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 7’deki verilerden hareketle; 2 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 8: 3 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	6	7,7	7,7
Katılmıyorum	19	24,4	32,1
Kısmen Katılıyorum	23	29,5	61,5
Katılıyorum	26	33,3	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 8’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %7,7’sinin (6 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %24,4’ünün (19 kişi) “katılmıyorum”, %29,5’inin (23 kişi) “kısmen katılıyorum”, %33,3’ünün (26 kişi) “katılıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 3 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 8’deki verilerden hareketle; 3 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 9: 4 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	7	9,0	9,0
Katılmıyorum	21	26,9	35,9
Kısmen Katılıyorum	20	25,6	61,5
Katılıyorum	20	25,6	87,2
Tamamen Katılıyorum	10	12,8	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 9'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %9'unun (7 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %26,9'unun (21 kişi) "katılmıyorum", %25,6'sının (20 kişi) "kısmen katılıyorum", %25,6'sının (20 kişi) "katılıyorum", %12,8'inin (10 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 4 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 9'daki verilerden hareketle; 4 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 10: 5 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezbere yöneltmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	8	10,3	10,3
Katılmıyorum	11	14,1	24,4
Kısmen Katılıyorum	26	33,3	57,7
Katılıyorum	25	32,1	89,7
Tamamen Katılıyorum	8	10,3	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 10'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %10,3'ünün (8 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %14,1'inin (11 kişi) "katılmıyorum", %33,3'ünün (26 kişi) "kısmen katılıyorum", %32,1'inin (25 kişi) "katılıyorum", %10,3'ünün (8 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 5 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezbere yöneltmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 10'daki verilerden hareketle; 5 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezbere yöneltmektedir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 11: 6 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında, yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,2
Katılmıyorum	9	11,5	16,9
Kısmen Katılıyorum	22	28,2	45,5
Katılıyorum	34	43,6	89,6
Tamamen Katılıyorum	8	10,3	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 11'deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1'inin (4 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %11,5'inin (9 kişi) "katılmıyorum", %28,2'sinin (22 kişi) "kısmen katılıyorum", %43,6'sının (34 kişi) "katılıyorum", %10,3'ünün (8 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 6 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında, yeterli bilgi verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 11'deki verilerden hareketle; 6 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında, yeterli bilgi verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 12: 7 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,2
Katılmıyorum	12	15,4	20,8
Kısmen Katılıyorum	23	29,5	50,6
Katılıyorum	36	46,2	97,4
Tamamen Katılıyorum	2	2,6	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 12’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1’inin (4 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %15,4’ünün (12 kişi) “katılmıyorum”, %29,5’inin (23 kişi) “kısmen katılıyorum”, %46,2’sinin (36 kişi) “katılıyorum”, %2,6’sının (2 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 7 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 12’deki verilerden hareketle; 7 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 13: 8 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	7	9,0	9,3
Katılmıyorum	14	17,9	28,0
Kısmen Katılıyorum	21	26,9	56,0
Katılıyorum	28	35,9	93,3
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	75	96,2	
Boş	3	3,8	
Toplam	78	100,0	

Tablo 13’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %9’unun (7 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %17,9’unun (14 kişi) “katılmıyorum”, %26,9’unun (21 kişi) “kısmen katılıyorum”, %35,9’unun (28 kişi) “katılıyorum”, %6,4’ünün (5 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 8 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 13’teki verilerden hareketle; 8 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 14: 9 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	26	33,3	33,8
Katılmıyorum	21	26,9	61,0
Kısmen Katılıyorum	4	5,1	66,2
Katılıyorum	14	17,9	84,4
Tamamen Katılıyorum	12	15,4	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 14’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %33,3’ ünün (26 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %26,9’unun (21 kişi) “katılmıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “kısmen katılıyorum”, %17,9’unun (14 kişi) “katılıyorum”, %15,4’ünün (12 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 9 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,5 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 14’teki verilerden hareketle; 9 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 15: 10 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	10	12,8	13,0
Katılmıyorum	26	33,3	46,8
Kısmen Katılıyorum	18	23,1	70,1
Katılıyorum	20	25,6	96,1
Tamamen Katılıyorum	3	3,8	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 15’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %12,8’inin (10 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %33,3’ünün (26 kişi) “katılmıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “kısmen katılıyorum”, %25,6’sının (20 kişi) “katılıyorum”, %3,8’inin (3 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 10 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,7 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 15’teki verilerden hareketle; 10 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 16: 11 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,2
Katılmıyorum	18	23,1	28,6
Kısmen Katılıyorum	20	25,6	54,5
Katılıyorum	32	41,0	96,1
Tamamen Katılıyorum	3	3,8	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 16'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1'inin (4 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %23,1'inin (18 kişi) "katılmıyorum", 25,6'sının (20 kişi) "kısmen katılıyorum", %41'inin (32 kişi) "katılıyorum", %3,8'inin (3 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 11 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,1 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 16'daki verilerden hareketle; 11 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 17: 12 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,2
Katılmıyorum	23	29,5	35,1
Kısmen Katılıyorum	32	41,0	76,6
Katılıyorum	12	15,4	92,2
Tamamen Katılıyorum	6	7,7	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 17’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1’inin (4 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %29,5’inin (23 kişi) “katılmıyorum”, %41’inin (32 kişi) “kısmen katılıyorum”, %15,4’ünün (12 kişi) “katılıyorum”, %7,7’sinin (6 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 12 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,9 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 17’deki verilerden hareketle; 12 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 18: 13 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	6	7,7	7,8
Katılmıyorum	28	35,9	44,2
Kısmen Katılıyorum	21	26,9	71,4
Katılıyorum	19	24,4	96,1
Tamamen Katılıyorum	3	3,8	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 18'deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %7,7'sinin (6 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %35,9'unun (28 kişi) "katılmıyorum", %26,9'unun (21 kişi) "kısmen katılıyorum", %24,4'ünün (19 kişi) "katılıyorum", %3,8'inin (3 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 13 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,8 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 18'deki verilerden hareketle; 13 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır." düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 19: 14 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2,6	2,7
Katılmıyorum	6	7,7	10,7
Kısmen Katılıyorum	22	28,2	40,0
Katılıyorum	41	52,6	94,7
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	75	96,2	
Boş	3	3,8	
Toplam	78	100,0	

Tablo 19'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %2,6'sının (2 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %7,7'sinin (6 kişi) “katılmıyorum”, %28,2'sinin (22 kişi) “kısmen katılıyorum”, %52,6'sının (41 kişi) “katılıyorum”, %5,1'inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 14 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,5 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 19'daki verilerden hareketle; 14 numaralı “9. sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 20: 15 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabında, yer alan görseller, metinler ile uyumludur). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1,3	1,3
Katılmıyorum	9	11,5	12,8
Kısmen Katılıyorum	30	38,5	51,3
Katılıyorum	34	43,6	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 20'deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %1,3'ünün (1 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %11,5'inin (9 kişi) "katılmıyorum", %38,5'inin (30 kişi) "kısmen katılıyorum", %43,6'sının (34 kişi) "katılıyorum", %5,1'inin (4 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 15 numaralı "9.sınıf tarih ders kitabında, yer alan görseller, metinler ile uyumludur." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,3 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 20'deki verilerden hareketle; 15 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabında, yer alan görseller, metinler ile uyumludur." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 21: 16 Numaralı Anket Maddesi (9. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	8	10,3	10,5
Katılmıyorum	17	21,8	32,9
Kısmen Katılıyorum	29	37,2	71,1
Katılıyorum	18	23,1	94,7
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	76	97,4	
Boş	2	2,6	
Toplam	78	100,0	

Tablo 21'deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %10,3'ünün (8 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %21,8'inin (17 kişi) "katılmıyorum", %37,2'sinin (29 kişi) "kısmen katılıyorum", %23,1'inin (18 kişi) "katılıyorum", %5,1'inin (4 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 16 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,9 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 21'deki verilerden hareketle; 16 numaralı "9. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir." düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 22: 17 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	7	9,0	9,2
Katılmıyorum	18	23,1	32,9
Kısmen Katılıyorum	30	38,5	72,4
Katılıyorum	18	23,1	96,1
Tamamen Katılıyorum	3	3,8	100,0
Toplam	76	97,4	
Boş	2	2,6	
Toplam	78	100,0	

Tablo 22’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %9’unun (7 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “katılmıyorum”, %38,5’inin (30 kişi) “kısmen katılıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “katılıyorum”, %3,8’inin (3 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 17 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,8 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 22’deki verilerden hareketle; 17 numaralı “10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 23: 18 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	5	6,4	6,4
Katılmıyorum	20	25,6	32,1
Kısmen Katılıyorum	27	34,6	66,7
Katılıyorum	21	26,9	93,6
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 23'teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %6,4'ünün (5 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %25,6'sının (20 kişi) "katılmıyorum", %34,6'sının (27 kişi) "kısmen katılıyorum", %26,9'unun (21 kişi) "katılıyorum", %6,4'ünün (5 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 18 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,0 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 23'teki verilerden hareketle; 18 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 24: 19 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,1
Katılmıyorum	18	23,1	28,2
Kısmen Katılıyorum	32	41,0	69,2
Katılıyorum	17	21,8	91,0
Tamamen Katılıyorum	7	9,0	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 24’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1’inin (4 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “katılmıyorum”, %41’inin (32 kişi) “kısmen katılıyorum”, %21,8’sinin (17 kişi) “katılıyorum”, %9’unun (7 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 19 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,1 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 24’teki verilerden hareketle; 19 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 25: 20 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, İstanbul’un Fethi ile Yeni Çağ’ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	6	7,7	7,7
Katılmıyorum	13	16,7	24,4
Kısmen Katılıyorum	28	35,9	60,3
Katılıyorum	27	34,6	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 25’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %7,7’sinin (6 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %16,7’sinin (13 kişi) “katılmıyorum”, %35,9’unun (28 kişi) “kısmen katılıyorum”, %34,6’sının (27 kişi) “katılıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 20 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, İstanbul’un Fethi ile Yeni Çağ’ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,1 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 25’teki verilerden hareketle; 20 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, İstanbul’un Fethi ile Yeni Çağ’ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 26: 21 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki “Dünya Gücü” güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	8	10,3	10,3
Katılmıyorum	23	29,5	39,7
Kısmen Katılıyorum	25	32,1	71,8
Katılıyorum	19	24,4	96,2
Tamamen Katılıyorum	3	3,8	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 26’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %10,3’ünün (8 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %29,5’inin (23 kişi) “katılmıyorum”, %32,1’inin (25 kişi) “kısmen katılıyorum”, %24,4’sinin (19 kişi) “katılıyorum”, %3,8’inin (3 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 21 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki “Dünya Gücü” güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,8 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 26’deki verilerden hareketle; 21 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki “Dünya Gücü” güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 27: 22 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	2,6	2,6
Katılmıyorum	21	26,9	29,5
Kısmen Katılıyorum	21	26,9	56,4
Katılıyorum	29	37,2	93,6
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	78	100,0	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 27’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %2,6’sının (2 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %26,9’unun (21 kişi) “katılmıyorum”, %26,9’unun (21 kişi) “kısmen katılıyorum”, %37,2’sinin (29 kişi) “katılıyorum”, %6,4’inin (5 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 22 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,1 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 27’deki verilerden hareketle; 22 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 28: 23 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti’nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	4	5,1	5,1
Katılmıyorum	21	26,9	32,1
Kısmen Katılıyorum	27	34,6	66,7
Katılıyorum	22	28,2	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 28’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %5,1’inin (4 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %26,9’unun (21 kişi) “katılmıyorum”, %34,6’sının (27 kişi) “kısmen katılıyorum”, %28,2’sinin (24 kişi) “katılıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 23 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti’nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,9 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 28’deki verilerden hareketle; 23 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti’nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 29: 24 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk Islahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	8	10,3	10,3
Katılmıyorum	17	21,8	32,1
Kısmen Katılıyorum	27	34,6	66,7
Katılıyorum	22	28,2	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 29’daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %10,3’ünün (8 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %21,8’inin (17 kişi) “katılmıyorum”, %34,6’sının (27 kişi) “kısmen katılıyorum”, %28,2’sinin (22 kişi) “katılıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 24 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk Islahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,9 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 29'daki verilerden hareketle; 24 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk Islahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 30: 25 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	6	7,7	7,7
Katılmıyorum	16	20,5	28,2
Kısmen Katılıyorum	24	30,8	59,0
Katılıyorum	27	34,6	93,6
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 30'daki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %7,7'sinin (6 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %20,5'inin (16 kişi) "katılmıyorum", %30,8'inin (24 kişi) "kısmen katılıyorum", %34,6'sının (27 kişi) "katılıyorum", %6,4'ünün (5 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 25 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince bilgi verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,1 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 30'daki verilerden hareketle; 25 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince bilgi verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 31: 26 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin yıkımına sebep olan 1.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,8	3,8
Katılmıyorum	11	14,1	17,9
Kısmen Katılıyorum	28	35,9	53,8
Katılıyorum	31	39,7	93,6
Tamamen Katılıyorum	5	6,4	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 31'deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %3,8'inin (3 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %14,1'inin (11 kişi) "katılmıyorum", %35,9'unun (28 kişi) "kısmen katılıyorum", %39,7'sinin (31 kişi) "katılıyorum", %6,4'ünün (5 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 26 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin yıkımına sebep olan 1.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,3 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 31’deki verilerden hareketle; 26 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti’nin yıkımına sebep olan 1.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.” düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 32: 27 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, II. Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	13	16,7	16,9
Katılmıyorum	17	21,8	39,0
Kısmen Katılıyorum	23	29,5	68,8
Katılıyorum	18	23,1	92,2
Tamamen Katılıyorum	6	7,7	100,0
Toplam	77	98,7	
Boş	1	1,3	
Toplam	78	100,0	

Tablo 32’deki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %16,7’sinin (13 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %21,8’inin (17 kişi) “katılmıyorum”, %29,5’inin (23 kişi) “kısmen katılıyorum”, %23,1’inin (18 kişi) “katılıyorum”, %7,7’sinin (6 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 27 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabında, II.Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır.” biçimindeki anket maddesinin medyan değerlerinin 2,8 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 32'deki verilerden hareketle; 27 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, II. Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır." düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 33: 28 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	7	9,0	9,0
Katılmıyorum	25	32,1	41,0
Kısmen Katılıyorum	21	26,9	67,9
Katılıyorum	18	23,1	91,0
Tamamen Katılıyorum	7	9,0	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 33'teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %9'unun (7 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %32,1'inin (25 kişi) "katılmıyorum", %26,9'unun (21 kişi) "kısmen katılıyorum", %23,1'inin (18 kişi) "katılıyorum", %9'unun (7 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 28 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,9 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 33'teki verilerden hareketle; 28 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir." düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 34: 29 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklene Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	3	3,8	3,8
Katılmıyorum	12	15,4	19,2
Kısmen Katılıyorum	34	43,6	62,8
Katılıyorum	22	28,2	91,0
Tamamen Katılıyorum	7	9,0	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 34'teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %3,8'inin (3 kişi) "kesinlikle katılmıyorum", %15,4'ünün (12 kişi) "katılmıyorum", %43,6'sının (34 kişi) "kısmen katılıyorum", %28,2'sinin (22 kişi) "katılıyorum", %9'unun (7 kişi) "tamamen katılıyorum" seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 29 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur." biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 3,2 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 34'teki verilerden hareketle; 29 numaralı "10. sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur." düşüncesine öğretmenlerin orta düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

Tablo 35: 30 Numaralı Anket Maddesi (10. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir). Sıklık ve Yüzde Dağılım Tablosu

Verilen Cevaplar	Sıklık	Yüzde (%)	Eklenen Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	8	10,3	10,3
Katılmıyorum	20	25,6	35,9
Kısmen Katılıyorum	30	38,5	74,4
Katılıyorum	16	20,5	94,9
Tamamen Katılıyorum	4	5,1	100,0
Toplam	78	100,0	

Tablo 35’teki öğretmen görüşlerine ait oranlar incelendiğinde; öğretmenlerin %10,3’ünün (8 kişi) “kesinlikle katılmıyorum”, %25,6’sının (20 kişi) “katılmıyorum”, %38,5’inin (30 kişi) “kısmen katılıyorum”, %20,5’inin (16 kişi) “katılıyorum”, %5,1’inin (4 kişi) “tamamen katılıyorum” seçeneklerini işaretledikleri tespit edilmektedir.

Tablo 5 incelendiğinde; 30 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.” biçimindeki anket maddesinin medyan (ortanca) değerlerinin 2,8 (kısmen katılıyorum) düzeyinde olduğu tespit edilmektedir.

Tablo 5 ve Tablo 35’teki verilerden hareketle; 30 numaralı “10. sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.” düşüncesine öğretmenlerin düşük düzeyde katılım gösterdikleri yargısına varılabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere göre 9. sınıf ders kitabı ile ilgili değerlendirmeler aşağıdaki gibidir;

- Tarih Bilimi adlı ünite ile ilgili verilmiş olan bilgilerin genel olarak yeterli olduğu,
- Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar adlı üniteye, konulara geniş bir biçimde yer verilmiş olduğu için verilen bilgilerin yeterli olduğu,
- İlk Türk Devletleri adlı ünitenin konu başlığının çok fazla olması ve buna karşılık verilen bilgilerin çok kısa olması dolayısıyla öğrencinin yeterli düzeyde bilgilendirilmediği,
- İslam Tarihi ve Uygarlığı (13. Yüzyıla Kadar) ünitesinde verilen bilgilerin yetersiz olduğu, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında yetersiz bilgi verildiği, bu ünite üzerinde düzenlemeler yapılması ve konuların genişletilmesi gerektiği,
- Türk İslam Devletleri (10-13. Yüzyıllar) adlı üniteye yetersiz bilgi verildiği, kurulan ilk Türk İslam devletlerine yeterince değinilmediği ve eksik bırakıldığı,
- Türkiye Tarihi (11-13. Yüzyıllar) adlı üniteye genel olarak bakıldığında bilgi yetersizliği görüldüğü, özellikle Beylikler Devri ve Anadolu Beyliklerinin Kuruluş Dönemi hakkında daha kapsamlı olarak bilgiler verilmesi gerektiği,
- Kitapta yer alan görseller ve metinlerin uyumunun genel olarak düzenli ve yeterli olduğu,
- Kitabın müfredatının tarih öğrenimi için yeterli olmadığı söylenebilir.

Yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere göre 10. sınıf ders kitabı ile ilgili değerlendirmeler aşağıdaki gibidir;

- Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu (1300-1453) adlı ünitenin büyük bir bölümünde verilen bilgilerin yeterli olduğu, ancak Osmanlı Devleti'nin kuruluş aşamasında etkilenen faktörlerin tam olarak açıklanmadığı ve Osmanlı Devleti kuruluş yıllarında Anadolu'nun durumunun daha fazla anlatılması gerektiği,
- Dünya Gücü Osmanlı Devleti (1453-1600) adlı ünite konu başlığı olarak geniş ve kapsamlı bir şekilde ele alındığı, ünite adının güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmadığı, Osmanlı Devleti'nin gelişim döneminin daha ayrıntılı anlatıldığı,
- Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl) adlı ünite konularla ilgili bilgilerin kısmen yeterli olduğu ve ayrıntılardan kaçınıldığı,
- XVIII. Yüzyılda Değişim ve Diplomasi adlı ünitenin ayrıntılı bir biçimde ele alındığı, verilen bilgilerin yeterli olduğu,
- En Uzun Yüzyıl (1800-1922) adlı ünite genel olarak verilen bilgilerin yeterli olduğu fakat II. Abdülhamit Dönemi'nin güncel siyasi kaygılar taşınarak anlatıldığı ve XIX. Yüzyıl Osmanlı Devleti ve meydana gelen kültürel gelişmelerden az bahsedildiği,
- Kitapta yer alan görseller ve metinlerin uyumunun genel olarak düzenli ve yeterli olduğu,
- Kitabın müfredatının tarih öğrenimi için yeterli olmadığı söylenebilir.

Yapmış olduğumuz anketlerden elde edilen verilere göre değerlendirmeler yukarıda belirtilmiştir. Bu sonuçlara göre belirli konular hakkında yetersiz olan 9. ve 10. sınıf tarih kitaplarının görsel olarak beğenildiği görülmüştür. Genel olarak geçiş süreçleri dediğimiz devletlerin kuruluş süreçleri eksik olarak anlatılmıştır.

Güncel siyasi kaygılara alet edilen Türk Eğitim sisteminin sonucu olarak her dönem birtakım aksaklıkların yaşanabilecek olması muhtemeldir. Bu kaygılar yüzünden bazı konular nesnel bir bakış açısıyla sunulamamaktadır. Konuların önemini bu kaygılar belirlemekte ve hatta kitap yazarlarının da bu doğrultuda seçildiği görülebilmektedir.

Araştırmamızın bir başka sonucu ise; okul çeşitliliğine rağmen verilmiş olan cevapların birbirine yakınlığıdır. Bu sebeple anket yapılan okul türlerinde farklılıklar olsa da okullar arası bir kıyaslamaya gerek duyulmamıştır. Yine bazı soruların cevaplanma yoğunluğunun düşük olması öğretmenlerin bir kısmının ilgisiz ve yetersiz kaldığını belirtmektedir.

Anket verilerine göre 9. ve 10. sınıf tarih ders kitaplarının tarih öğrenimi için yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Anket verilerinin dışında ankete katılan tarih öğretmenlerinin tamamı hazırlanmış olan müfredatın genel itibarıyla yeterli olmasına rağmen haftalık ders saatlerinin çok az olmasından dolayı konuları yetiştirmekte güçlük çektiklerini ve birçok konuyu yüzeysel olarak işlemek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Çeşitli bakış açılarının konuların anlatımına yansımaması, tek doğrunun olduğunu ve tek tip düşünmeye yönelttiğini ve öğrencinin tarih ve tarihi olaylar üzerinde düşünmeye yönlendirilmediğini, bununla birlikte konuların önemlerine göre dengeli bir dağılımın yapılmamış olduğunu ifade etmektedirler.

Ankete katılan tarih öğretmenleri eğitim öğretim yılı başlamadan önce ders kitabı seçimlerinde fikir ve önerilerinin çok fazla dikkate alınmadığını, kitaplarda tekdüze bir anlatım tarzı olduğunu ve mevcut sınav sistemlerinin de ezbere yönelik olduğu için ders kitabı haricinde çoğunlukla yardımcı kitap kullandıklarını, öğrencilerin ders dışında kitaplardan faydalanamadığını da ayrıca belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmayla ilgili elde edilen sonuçlarla birlikte tarih ders kitaplarıyla ilgili öneriler aşağıdaki gibidir;

- Ders saatleri müfredata uygun bir şekilde hazırlanmalı, haftalık ders saatleri artırılmalıdır.
- Ders kitaplarında konuların önem sırasına göre dengeli bir şekilde dağılımına özen gösterilmelidir.
- Ders kitapları öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde hazırlanmalı, konulara ait örnekler ve sorular artırılmalıdır.

- Ders kitapları olayları doğru bir şekilde sunarak tamamen gerçekleri yansıtmalıdır.
- Ders kitapları güncel siyasi kaygılardan uzak olarak hazırlanmalıdır.
- Ders kitapları hedef kitleyi oluşturan yaş grubuna uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Ders kitapları öğrencilerin kavramsal yetenekleri ile dil kullanımına ilişkin yeteneklerini geliştirmelidir.
- Ders kitapları öğretmen ve öğrencilere diğer derslerle bağlantı kurabilecekleri konu ve proje örnekleri içermelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, B. (2005). “Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı”. Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (1):185-197.
- Akbaba, B. (2013). İnkılâp Tarihinde Fotoğraf Kullanımı.
http://www.tebd.gazi.edu.tr/arsiv/2005_cilt3/sayi_1/65-78.pdf, Erişim Tarihi: 15.05.2013
- Akınoğlu, O. ve Dirioz, U. (2007). Tarih Eğitiminde Eleştirel ve Yaratıcı Düşüncenin Geliştirilmesi, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akkaya, B. (2013). İnönü Dönemi Kültür Politikalarında Hümanizma.
http://www.historystudies.net/Makaleler/496318755_1-B%20c3%20bclent%20
Akkaya. pdf, Erişim Tarihi: 05.03.2013
- Akman, Ş. T. (2011). “Türk Tarih Tezi Bağlamında Erken Cumhuriyet Dönemi Resmî Tarih Yazımının İdeolojik Ve Politik Karakteri”. Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, 1(1) : 80–109.
- Aktekin, S. (2009a). Türkiye’de Tarih Eğitimi. Aktekin, S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart,D.(Ed.), Çok Kültürü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s. 27-45), Ankara: Harf Eğitim Yayıncılık.
- Aktekin, S. (2009b). Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Uluslararası Etkinliklere Katılımı: Euroclio Örneği, Aktekin, S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart.D. (Ed.),Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.181-192),Ankara: Harf Yayıncılık.
- Aktekin, S. (2010a). Yeni Sosyal Bilgiler Ve Tarih Dersi Programları, Öğretmen Eğitimi ve Toplumsal Barış. Çayır, K. (Ed.) Eğitim, Çatışma ve Toplumsal Barış: Türkiye’den ve Dünyadan Örnekler (s.105-113), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Aktekin, S. (2010b). “Ortaöğretim Tarih Eğitiminde Yerel Tarihin Yeri ve Önemi”, Eğitimde Kuram ve Uygulama, 6 (1):86-105.
- Aktekin, S. ve Ceylan, D. (2012). “9. Sınıf Yeni Tarih Dersi Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşleri”. Millî Eğitim Dergisi, 194:253-278.
- Aktekin, S. vd. (2009). Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi, Ankara: Harf Yayıncılık.

- Alpan, G. (2008). "Ders Kitaplarındaki Metin Tasarımı". Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6 (1):107-134.
- Aslan, E. (2006). "Neden Tarih Öğreniyoruz". Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 6:162-174.
- Aslan, E. (2008). "Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı". Dokuz Eylül Üniversitesi BucaEğitim Fakültesi Dergisi, 24:82-91.
- Aslan, E. (2012a). "Atatürk Döneminde Tarih Eğitimi-I: Türk Tarih Tezi Öncesi Dönem(1923-1931)". Eğitim ve Bilim Dergisi, 37(164):333-346.
- Aslan, E. (2012b). "İmparatorluktan Cumhuriyete Geçiş Sürecinde Orta Öğretim programlarında Değişim I: Orta Mektep". International PeriodicalForThe Languages, LiteratureandHistory of TurkishorTurkic, 7(2):99-128.
- Aslanoğlu, İ. (2013). Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırmalar.
www.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc/ Erişim Tarihi: 04.03.2013
- Ata, B. (2006). Üniversite Öncesi Tarih Öğretiminde Siyasi Tarihin Yeri. Erdem, G. (Ed.)Türkiye'de Siyasi Tarihin Gelişimi ve Sorunları (s.31-49), Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Ata, B. (2012). John Dewey ve Türkiye'de İlköğretimde Tarih Öğretimi (1923-1930)
www.egitim.aku.edu.tr/bahriata4.doc Erişim Tarihi: 30.06.2012
- Ata, B. (2013). Atatürk, Tarih Öğretimi ve Müzeler.
<http://www.acikarsiv.gazi.edu.tr/dosya/AtaturkveTarihOgretimi.doc> Erişim Tarihi:31.02.2013
- Avcı Akçalı, A. ve Aslan, E. (2011). "Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih". Kastamonu Eğitim Dergisi, 20(2): 669-688.
- Bal, M. S. (2011). "Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması". Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(15):371-378.
- Berk, F. (2008). Eski Ve Yeni İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları Ve Ders Kitaplarında Tarih Konularının Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi: Adana.
- Bozoğlu, B. (2008). Lise Tarih Ders Kitaplarında Osmanlı Modernleşme Süreci. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi: Çanakkale.
- Çam, E. (2011). Siyaset Bilimine Giriş (10. Baskı). İstanbul: Der Yayınları.

- Çapa, M. (2002). "Cumhuriyetin İlk Yıllarında Tarih Öğretimi". Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 29-30:39-55.
- Çayır, K. (2010). Yeni Bir 'Biz Anlayışı' Geliştirme Yolunda Eğitim, Ders Kitapları ve Okullar. Çayır, K. (Ed.), Eğitim, Çatışma Ve Toplumsal Barış: Türkiye'den Ve Dünyadan Örnekler, (s.25-37), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Demirel, M. ve Turan, İ. (2009). Tarih Öğretim Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H. (2006a). "Avrupa Birliği Ülkelerinde ve Türkiye'de Tarih Eğitiminin Genel Amaçlarının Karşılaştırmalı Bir Değerlendirmesi". Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2):133-146.
- Demircioğlu, İ.H. (2006b). "Lise Öğrencilerinin Tarih Dersinin Amaçları Hakkındaki Görüşleri". Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 4(2)153-164.
- Demircioğlu, İ.H. (2008). "Türkiye'de Tarih Eğitiminin Tarihi". Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 6(12):430-450.
- Demircioğlu, İ. H. (2010). Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar (Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demircioğlu, İ. H. (2012). "Osmanlı Devleti'nde Tarih Yazımının Tarih Öğretimi Üzerine Etkileri". Milli Eğitim Dergisi, 193:115-126.
- Dinç, E. (2004). Tarih Öğretmen Adayı, Öğretmen ve Eğitimcilerinin, Mevcut Lise Tarih Müfredat Programı ve Tarih Öğretiminin Amaçları Hakkındaki Görüşleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya. <http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/74.pdf>, Erişim Tarihi: 17.07.2012
- Doğanay, A. (2008). "Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi". Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17(2):77-96.
- Ergün, M. (2013). Bilim Felsefesi. <http://www.egitim.aku.edu.tr/bilimfelsefesi.pdf>, Erişim Tarihi: 08.06.2013
- Eskicumalı, A. (2003). "Eğitim Ve Toplumsal Değişme: Türkiye'nin Değişim Sürecinde Eğitimin Rolü (1923-1946)". Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi, 19(2):15-29.
- Fırat, M. (2006). Dünyada Siyasi Tarih Disiplinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi. Erdem, G. (Ed.), Türkiye'de Siyasi Tarihin Gelişimi ve Sorunları Sempozyumu (s.9-23), Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

- Gabella, M. S. (1994). "Beyond The Looking Glass: Bringing Students in to the Conversation of Historical Inquiry". *The Oryand Research in Social Education*, 10: 340-363.
- Gülersoy, A. (2013). "İdeal Ders Kitabı Arayışında Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Bazı Özellikler Açısından İncelenmesi". *International Journal of New Trends in Arts, Sports&Science Education*, 2(1):8-26.
- Güllü, H. A. (2011). "Lise I-II Tarih Kitaplarında İçerik Sorunları ve Üç Örnek Üzerinden Çözüm Önerileri". *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1):401-416.
- Harman, G. ve Çelikler, D. (2012). "Eğitimde Hazır Bulunuşluğun Üzerine Bir Derleme Çalışması". *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1(3):147-156.
- Harnett, P. (2009). Tarihın Yerel, Bölgesel, Ulusal, Avrupa Ve Küresel Boyutlarını Dengeli Bir Şekilde İlişkilendirmek. Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M., Smart D. (Ed.), *Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi* (s.147-160), Ankara: Harf Yayıncılık.
- Işık, H. (2008a). "Tarih Öğretiminde Doküman Kullanımının Öğrencilerin Başarılarına Etkisi". *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (2):389-402.
- Işık, H. (2008b). "İlköğretim Tarih Konularının Yerel Tarihle İlişkilendirilmesinin Öğrenci Başarısına Etkisi". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(4) :290-310.
- Işık, H. (2011a). Tarih Öğretimi ve Yerel Tarih. Safran. M. (Ed.) *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri* (s.209-229), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Işık, H. (2011b). "Ortaöğretim Tarih Derslerinde Birinci Ve İkinci El Kaynaklar İle Etkinlik Temelli Ders İşlemenin Öğrencilerin Tarihsel Düşünme Becerilerine Etkisi". *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkishor Turkic*, 6(1):1287-1301.
- İnalcık, H. (2010). *Osmanlılar*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kalem, S. ve Fer, S. (2003). "Aktif Öğrenme Modeliyle Oluşturulan Öğrenme Ortamının Öğrenme, Öğretme ve İletişim Sürecine Etkisi". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(2): 433-461.
- Karabağ, G. (2012). Tarih Eğitimi ve Ders Kitabı Kullanımı. Demircioğlu, İ.H. ve Turan, İ. (Ed.), *Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı* (s.38-74), Ankara: Pegem Akademi.

- Karakuş, F. (2006). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yapıcı Öğrenme Ve Otantik Değerlendirme Yaklaşımlarının Öğrencilerin Akademik Başarı, Kalıcılık Ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumlarına Etkisi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi: Adana.
- Kaymakçı, S. (2006). Tarih Öğretmenlerinin Çalışma Yaprakları Hakkındaki Görüşleri, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi: Trabzon.
- Kırpık, C. (2009). Tarih ve Sosyal Bilgilerde Aktif Öğrenme: Aktekin, S.,Harnett, P.,Öztürk, M., Smart, D. (Ed.) Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.65-81), Ankara: Harf Yayıncılık.
- Kiraz, A. (2008). 1960-1980 Yılları Arasında Türkiye'deki Tarih Ders Kitaplarının İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi: Çanakkale.
- Koçak, K. (2012). Talim Ve Terbiye'nin Türk Eğitim ve Kültür Politikalarındaki Tarihi Yeri. <http://www.belgeler.com/blg/2q7c/talim-ve-terbiye-nin-turk-egitim-ve-kultur-politikalarindaki-tarihi-yeri> Erişim Tarihi: 27.07.2012
- Korkmaz, M. (2006). Orta Öğretim Dokuzuncu Sınıf Tarih Ders Kitaplarının Niteliği Hakkında Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi: İstanbul.
- Köken, N. (2002). Cumhuriyet Dönemi Tarih Anlayışları ve Tarih Eğitimi: 1923 -1960. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi: Isparta.
- Köksal, H. (2010). Türkiye'de Tarih Öğretimi Tartışmaları ve Tarih Öğretiminde Kültür Okuryazarlığı. Aktekin. S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D. (Ed.), Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.113-123), Ankara: Harf Yayıncılık.
- Latif, D. (2010). Çatışma Sonrası Toplumlarda Tarih Kitaplarının Yeniden Yazılması: Kuzey Kıbrıs'ta Barış Eğitimi Deneyimi. Çayır, K. (Ed.) Eğitim, Çatışma Ve Toplumsal Barış: Türkiye'den ve Dünyadan Örnekler (s.96-102), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Leeuw-Roord, J. (2009a). Katılım, Farkındalık ve Hoşgörü İçin Eğitim: Anahtar Temaların Tarih Eğitimiyle İlgisi ve Önemi. Aktekin. S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D. (Ed.), Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.133-147),Ankara: Harf Yayıncılık.

- Leeuw-Roord, J. (2009b). Eşğin Ötesinde: Avrupa Çapında Tarih Öğretiminin Doğası. Aktekin, S., Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D. (Ed.), Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.161-185), Ankara: Harf Yayıncılık.
- Leeuw-Roord, J. (2010). Tarihin Kötüye Kullanımına Karşı Tarihin Etkin ve Yerinde Kullanımı: Bir Araç Olarak Yenilikçi Metodoloji. Çayır, K. (Ed.), Eğitim, Çatışma Ve Toplumsal Barış: Türkiye'den Ve Dünyadan Örnekler (s.84-96), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- MEB. (2014). 9. Sınıf Tarih Ders Kitabı, <http://www.meb.gov.tr/2014-2015-egitim-ogretim-yilinda-okutulacak-ilk-ve-orta-ogretim-ders-kitaplari/duyuru/7013><http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?islem=1&kno=98> Erişim Tarihi: 03.08.2014
- MEB. (2014a). 10. Sınıf Tarih Ders kitabı,,<http://www.meb.gov.tr/2014-2015-egitim-ogretim-yilinda-okutulacak-ilk-ve-orta-ogretim-ders-kitaplari/duyuru/7013><http://ttkb.meb.gov.tr/program.aspx?islem=1&kno=98> Erişim Tarihi: 03.08.2014
- MEB Orta Öğretim Genel Müdürlüğü Web Sayfası. <http://ogm.meb.gov.tr/derskitap.asp> Erişim Tarihi:17.07.2012
- Merey, Z. (2011). Dünya'da ve Türkiye'de Tarih Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. Safran, M.(Ed.), Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri(s.27-34), Ankara: Yeni İnsan Yayınevi.
- Nokes, J. D. vd. (2007). "Teaching High School Students To Use Heuristics While Reading Historical Texts. Journal of Educational Psychology, 99(3):492-504.
- Okur, Y. vd. (2009). Orta Öğretim Tarih 9. Sınıf (İkinci Baskı). İstanbul: MEB Devlet Kitapları.
- Özbaran, S. (1991). Liselerde İzlenen Tarih Kitapları. Özil, Ş. ve Tapan, N. (Ed.), Türkiye'nin Tarih Ders Kitapları: Orta Öğretim Ders kitaplarına Eleştirel Bir Yaklaşım (s.137-155), İstanbul: ÇYDD Yayınları.
- Öztürk, İ. H. (2009). Yeni Ortaöğretim Tarih Programları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme.<http://akademik.comu.edu.tr/onizle.php?cvno=A-2101> Erişim Tarihi: 18.07.2012.
- Öztürk, İ. H. (2011). "Ders Kitaplarında Özgünlük Sorunu ve Nedenleri: Tarih Ders Kitapları Örneği". Educational Policy Analysis and Strategic Research, 6 (1) : 23-37.

- Öztaş, S. (2011). Tarih Öğretiminde Filmlerin Kullanımı. Safran. M. (Ed.), Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri (s.163-182), İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Safran, M. ve Ata, B. (1998). “Okul Dışı Tarih Öğretimi”. G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1: 87-94.
- Safran, M. ve Ata, B. (2012). Barışçı Tarih Öğretimi Üzerine Çalışmalar: Türkiye'deki Tarih Ders Kitaplarında Yunanlılara İlişkin İfadelere Yönelik Öğrenci Görüşleri. <http://www.tarihegitimcileri.org.tr/DERNEK/yayin/023barisciTarih.pdf> Erişim Tarihi: 21.07.2012
- Safran, M. (2006). Tarih Eğitimi Makale ve Bildiriler. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Safran, M. (2011). Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri. Ankara: Yeni İnsan Yayınevi.
- Smart, D. (2009). İngiltere ve Galler’de Eğitim Sistemi ve Tarih Öğretim Programları. Aktekin. S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D. (Ed.), Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.81-102) , Ankara: Harf Yayıncılık.
- Smart, D. ve Harnett, P. (2009). İngiltere’de Tarih Öğretim Programı: Tartışmalı Anlatılar, Aktekin. S.,Harnett, P., Öztürk, M., Smart, D. (Ed.), Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi (s.103-121), Ankara: Harf Yayıncılık.
- Smith, J. ve Niemi, R. G. (2012). “Learning History in School: The Impact of Course Work and Instructional Practices on Achievement”. Theory&Research in Social Education, 29(1):18-42.
- Sönmez, E. (2008). Annales Okulu ve Türkiye’de Tarih Yazımı: Annales Okulu’nun Türkiye’deki Tarih Yazımına Etkisi, Başlangıçtan 1980’e. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi: İstanbul.
- Şahin, H. (2004). “Etkili Bir Sosyal Bilgiler Kitabının Nitelikleri”. Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, 9:365-375.
- Şıvgın, H. (2009). “Ulusal Tarih Eğitiminin Kimlik Gelişimindeki Önemi”. Gazi Akademik Bakış Dergisi, 2(4):35-52.
- Şimşek, A. (2012). Türkiye’de Tarih Eğitiminin Ulusallığı ve Avrupa Merkezilik. <http://www.tsadergisi.org/tsadergi/arsiv/nisan2007/01.pdf> Erişim Tarihi: 08.08.2012.

- Şimşek, A. ve Pamuk, A. (2011). Tarih Yazıcılığının Dünü, Bugünü ve Yarını Üzerine Kısa Bir Bakış. Safran, M. (Ed.), Tarih Nasıl Öğretilir: Tarih Öğretmenleri İçin Özel Öğretim Yöntemleri (s.21-27), Ankara: Yeni İnsan Yayınevi.
- Tekeli, İ. (2000). İlköğretim Okulları ve Liselerde Tarih Eğitimi. Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı (Ed.), Tarih Öğretiminin Yeniden Yapılandırılması (s.8-40), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Tekeli, İ. (2007). Birlikte Yazılan ve Öğrenilen Bir Tarihe Doğru. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Turan, İ. (2012). Tarih Öğretiminde Bilişim Teknolojileri. Demircioğlu, İ.H. ve Turan, İ.(Ed.), Tarih Öğretiminde Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (s.207-223). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk, İ. C. (2006). “Osmanlı Devleti İlköğretim Okulları Tarih Müfredat Programları - Tarih Öğretim Usulleri”. KKEFD, 1:333-346.
- Uluşık, M. (2008). İlköğretim Beşinci Sınıf Matematik Kitaplarının Görsel Tasarım Açısından Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi: Afyon.
- Ünal, Y. (2010). “Türkiye’de Tarihçilik, Tarihçiliğin Gelişimi (15–20. yy) ve Türk-Batı Tarihçiliğine Örnek İki Kitabın Karşılaştırmalı Analizi”. Kelam Araştırmaları 8(2): 183-210.
- Yalavuz, G. (2006). Türkiye’de Tarih Eğitiminde Aktif Öğretimin Uygulanışı. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi: İzmir.
- Yapıcı, M. (2013). İlköğretim I. Kademe Ders Kitaplarının Öğrenci Düzeyine Uygunluğu.<http://www.aku.edu.tr/aku/dosyayonetimi/sosyalbilens/dergi/VII1/myapici.pdf>Erişim Tarihi: 13.05.2013
- Yıldız, Ö. (2003). “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çağdaş Çözüm Önerileri” .Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15: 181-190.
- Zepp, M. (2010). Demokratikleşmenin Bir Unsuru Olarak Holokost Sonrası Eğitim ve Yeniden Eğitim: Almanya Örneği. Çayır, K. (Ed.), Eğitim, Çatışma ve Toplumsal Barış: Türkiye’den Ve Dünyadan Örnekler (s.67-75), İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

EKLER

Ek 1. Anket Çalışması Yapılması Planlanan Okullar Listesi

SIRA	OKUL İSMİ	ADRESİ	TELEFON/FAKS
1.	Aydınlıkevler Anadolu Lisesi	Çorakçılar Mah. Kartopu Sokak. No:1	352 336 22 27 352 336 22 28
2.	Demir Karamancı Anadolu Lisesi	Mimarsinan Bahçelievler Mah. Marifet Cad. 781. Sokak No: 25	352 241 35 60
3.	Hakkı Altop Anadolu Lisesi	Gesi İldem Yapı Koop. Cumhuriyet Mah.	352 247 33 25 352 247 33 25
4.	Hisarcık Anadolu Lisesi	Yukarı Mah. Türkmen Sokak	352 341 10 05
5.	İstikbal Anadolu Lisesi	Gülük Mah. Yunus Emre Bul. No: 11	352 320 25 61 352 320 25 62
6.	Kadir Has Anadolu Lisesi	Kazım Karabekir Mah. Varinlioğlu Cad.	352 355 15 00 352 355 20 34
7.	Kayseri Lisesi (Anadolu)	Kiçikapı Mah.	352 231 13 62
8.	Melikgazi Mustafa Eminoğlu Anadolu Lisesi	Sivas Cad. Bademli Sokak No: 3	352 234 46 66
9.	Necdet Taş Anadolu Lisesi	Esenyurt Mah. Erciyes Cad. Rağbet Sokak. No: 14	352 225 29 42 352 225 23 43
10.	Nuh Mehmet Baldöktü Anadolu Lisesi	Gevremoğlu Mah. Talas Cad. Talas Durağı Karşısı	352 222 37 33 352 222 10 66
11.	Sema Yazar Anadolu Lisesi	Hürriyet Mah. Örentaş Sokak No: 12	352 355 01 01 352 355 01 03
12.	Şeker Anadolu Lisesi	Keykubat Mah. Şehitler Cad. No: 14	325 331 20 20 352 331 20 21
13.	Seyide Daloğlu Anadolu Lisesi	GermirMah 422. Sokak No: 14	352 224 83 62
14.	Osman Ulubaş Anadolu Lisesi	Osman Kavuncu Mah. Beyatlı Cad. No: 1	352 320 14 69
15.	Muzaffer Bezircilioğlu Anadolu Lisesi	Mimarsinan Bahçelievler Mah. 8. Sokak No: 19	352 249 12 16
16.	Belsin Çok Programlı Lise	Belsin 30 Ağustos Mah.	352 327 02 29
17.	Şehit Saim Çelik Çok Programlı Lise	Gesi Fatih Mah. İhlas Sokak No: 9	352 247 10 49

18-	Kayseri Fen Lisesi	Adana Yolu Üzeri 20. Km.	352 696 71 87 352 696 71 83
19-	Ali Rıza Özdereci Anadolu İmam Hatip Lisesi	Alparslan Mah. Bahar Cad. No: 40	352 235 73 03 352 234 48 34
20-	Erhan Ahmet İnci İmam Hatip Lisesi	Esenyurt Mah. Erciyes Cad. No: 14	352 347 67 61
21-	Kayseri Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi	Osman Kavuncu Cad. No: 41	352 336 26 60 352 336 26 62
22-	Hacı Hüseyin Aksakal İmam Hatip Lisesi	Gülük Mah. Yunus Emre Bul. No: 13	352 336 01 00
23-	Keykubat Anadolu İmam Hatip Lisesi	Sakarya Mah. İsmail Erez Bul. No: 29	352 326 34 05
24-	Şehit Nazım İmam Hatip Lisesi	Mimarsinan Demokrasi Mah. 2229. Sokak No: 3	352 248 00 32
25-	Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	Çorakçılar Mah. Sokullu Cad. No: 48	352 330 59 01 352 330 59 02
26-	Celal Bayar Kız Teknik Meslek Lisesi	Demokrasi Mah. Toki	352 248 11 48 352 248 14 90
27-	Fatih Karcı Ticaret Meslek Lisesi	Şirintepe Mah. Fatih Karcı Cad. No: 7	352 271 19 81
28-	Hürriyet Anadolu Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi	Çorakçılar Mah. Yunus Emre Cad.	352 336 03 70 352 320 71 80
29-	Kayseri Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi	Talas Yolu Kartal Hava Şehitliği Yanı	352 222 47 74
30-	Mehmet Akif Ersoy Ticaret Meslek Lisesi	EsenyurtMah.Büyükmenderes Cad.	352 225 02 32
31-	Mimarsinan Teknik Lise ve Endüstri Meslek Lisesi	Talas Bulvarı	352 234 69 10 352 233 75 00
32-	Mustafa Eraslan Kız Teknik Meslek Lisesi	Yıldırım Beyazıd Mah. Sırasöğütler Cad. No: 1	352 224 77 47 352 224 77 48
33-	Kadı Burhanettin Anadolu Sağlık Meslek Lisesi	Şehit Nazımbey Mah. Okul Sokak	352 222 88 70 352 231 31 79
34-	Seyit Burhaneddin A.T.L. A.M.L. Teknik Lise ve E.M.L.	Selimiye Mah. Belsin 1. Kavşak	352 326 50 78 352 326 09 09
35-	Şaban Fazlıoğlu Kız Teknik ve Meslek Lisesi	Yeniköy Mah. Bülbül Cad. No: 2	352 355 33 97 352 355 33 93
36-	Müşerref Hasan Eser Ticaret Meslek Lisesi	Yıldırım Beyazıd Yeni Mahalle Cengizhan Sokak No: 13	352 224 05 38
37-	Kilim Sosyal Bilimler Lisesi	Bahçelievler Mah. 4. Sokak No: 1	352 249 12 77

Ek 2. İzin Belgesi

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929/605/3745894

07/04/2015

Konu: Anket İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli ve 3616 sayılı (2012/13 Genelge) emirleri.

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Tark MINTAŞ'ın İlimize bağlı ek listede isimleri bildirilen okullara yönelik "Ortaöğretim Tarih Ders Kitapları İçeriklerinin Yeterliliği (Öğretmen Görüşleri)" konulu yüksek lisans Anket çalışması yapması isteği ile ilgili Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü'nün 30/03/2015 tarih ve 698-1360 sayılı yazısı ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Alanlar Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Tark MINTAŞ'ın İlimize bağlı ek listede isimleri bildirilen okullara yönelik "Ortaöğretim Tarih Ders Kitapları İçeriklerinin Yeterliliği (Öğretmen Görüşleri)" konulu yüksek lisans Anket çalışması yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiş olup, eğitim-öğretimi aksatmadan Okul Müdürlerinin gözetiminde ve sorumluluğunda araştırmanın yapılması, Okul Müdürlüğü tarafından araştırma sonucunun Müdürlüğümüze gönderilmesi kaydıyla uygun görülmektedir.

Makamımızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınıza arz ederim.

Bilal Yılmaz ÇANDIROĞLU
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
07/04/2015
Mustafa MASATLI
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Anket Örneği (14 sayfa)

Gültepe Mah. Talas Blv. No:1 Melikgazi /KAYSERİ
Elektronik Ağ: www.kayseri.meb.gov.tr
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N.TAŞ (Şef) 1240
Tel: (0 352) 330 11 25(160)
Faks: (0 352) 336 76 04

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 474e-715c-3f41-8706-a8b9 kodu ile teyit edilebilir.

EK 3. Anket Örneği

9. VE 10.SINIF TARİH DERS KİTAPLARININ İÇERİKLERİ İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN ANKETİ

Cinsiyet: Bay () Bayan ()		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Eğitim Durumu: Lisans () Yüksek Lisans () Doktora ()						
Mezuniyet: Alan Eğitimi () Alan ()						
Hizmet Süresi: 0-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21 Yıl ve Üzeri ()						
Okul Türü: Genel Lise () Çok Programlı Lise () Fen Lisesi () İmam Hatip Lisesi ()						
Meslek Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi ()						
1.	9. Sınıf tarih ders kitabındaki Tarih Bilimine Giriş adlı ünite ile öğrenciler tarih biliminin yöntemi ve tasnifi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.					
2.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan Uygarlıkların Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde, günümüz bilim ve düşünce dünyasına etkisi fazla olan Mezopotamya, Mısır ve Yunan Uygarlıkları daha açıklayıcı şekilde verilmelidir.					
3.	9. Sınıf tarih ders kitabındaki İlk Türk Devletleri adlı ünite ile öğrenciler, tarihi Türk devletleri ve toplulukları hakkında yeterli bilgiye sahip olmaktadır.					
4.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri siyasi tarihi çok ayrıntılı olarak ele alınıp sosyal tarih ihmal edilmiştir.					
5.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İlk Türk Devletleri ünitesinde kişi, kabile-devlet ve coğrafi isimlerin yoğun bir şekilde geçmesi öğrencinin derse ilgisini azaltmaktadır ve öğrenciyi ezbere yöneltmektedir.					
6.	9. Sınıf tarih ders kitabında, İslam Tarihi ve İlk İslam Devletleri hakkında yeterli bilgi verilmektedir.					
7.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türk İslam Devletleri adlı ünite ile Türklerin İslamiyet’i kabul sebepleri hakkında nesnel bir tavır sergilenmektedir.					
8.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türklerin İslamiyet’i kabul etmesinin ardından, kurulan Türk-İslam Devletlerine yeterince yer verilmektedir.					
9.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan Türkiye Tarihi ünitesi, 9. sınıf müfredatından alınarak 10. sınıf müfredatına eklenmelidir.					
10.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Beylikler Devri Türk tarihi hakkında yeterli bilgi verilmektedir.					
11.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türkiye Selçuklu Devleti kuruluş, yükselme ve dağılma devirleri hakkında yeterince bilgi verilmektedir.					

12.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Türk ve İslam tarihi konularına genel olarak, içten bakış hâkim olmakta, objektif bakış açısı göz ardı edilmektedir.				
13.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Anadolu Beylikleri kuruluş dönemi kapsamlı bir şekilde açıklanmaktadır.				
14.	9. Sınıf tarih ders kitabında, Haçlı Seferlerinin sebep ve sonuçları nesnel bir şekilde anlatılmaktadır.				
15.	9. Sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur.				
16.	9. Sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.				
17.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti kuruluşunu sağlayan etkenler anlaşılır bir şekilde anlatılmaktadır.				
18.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı devleti kuruluşunda Anadolu siyasi, sosyal ve ekonomik durumu kapsamlı bir şekilde verilmektedir.				
19.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti Fetret Devri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir.				
20.	10. Sınıf tarih ders kitabında, İstanbul'un Fethi ile Yeni Çağ'ın başlamasının Türk tarihi için geçerli olduğu doğru bir şekilde anlatılmaktadır.				
21.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Dünya Gücü Osmanlı Devleti başlığı altındaki "Dünya Gücü" güncel siyasi bir söylemi çağrıştırmaktadır.				
22.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti yükselme döneminin sadece askeri değil, sosyal ve ekonomik olarak da aynı anlamı ifade ettiği doğru bir şekilde anlatılmaktadır.				
23.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin Duraklama Dönemine girmesinin gerçek sebepleri, anlaşılır bir dille anlatılmaktadır.				
24.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devletinde yapılan ilk ıslahat hareketlerinin sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
25.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti dağılma döneminde, Osmanlı Devleti ile diğer devletler arasında meydana gelen olaylar hakkında yeterince bilgi				
26.	10. Sınıf tarih ders kitabında, Osmanlı Devleti'nin yıkımına sebep olan I.Dünya Savaşı, sebep ve sonuçları hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
27.	10. Sınıf tarih ders kitabında, II. Abdülhamit dönemi güncel siyasi kaygılardan uzak bir şekilde anlatılmaktadır.				
28.	10. Sınıf tarih ders kitabında, 19. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nde meydana gelen kültürel gelişmeler hakkında yeterli bilgi verilmektedir.				
29.	10. Sınıf tarih ders kitabında yer alan görseller, metinler ile uyumludur.				
30.	10. Sınıf tarih ders kitabı müfredatı, Tarih öğrenimi için yeterlidir.				

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Tarık MİNTAŞ

Uyruğu: Türkiye Cumhuriyeti

Doğum Tarihi ve Yeri: 18 Ocak 1985, Manisa/Turgutlu

Medeni Durumu: Evli

E-mail: mintastarik@hotmail.com

Yazışma Adresi: Tınaztepe Mah. Beyazşehir Sk. No:44/5 Kayseri/Melikgazi

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet
Yüksek lisans	C.Ü. Eğitim Bilimler Enstitüsü	Halen
Lisans	E.Ü. Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü	2010
Lise	Ahmetli Ş. Hakkı Erdoğan Ç.P.L.	2004

YABANCI DİL

İngilizce